

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

**DIGITALIZACE VE VÝCHOVĚ A VZDĚLÁVÁNÍ NA 1. STUPNI
ZŠ, JEJÍ POZITIVA A NEGATIVA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Pavλίna Pirnerová

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: PhDr. Dagmar Šafránková, PhD.

Plzeň, 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 31. března 2022

.....
vlastnoruční podpis

Nejdříve bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce PhDr. Dagmarě Šafránkové Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala. Současně bych chtěla poděkovat své rodině, která mě při vytváření této práce podpořila.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	5
ÚVOD.....	6
1 DIGITALIZACE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ.....	7
1.1 CO JE DIGITALIZACE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ	7
1.2 PŘEDNOSTI DIGITALIZACE VE VÝCHOVĚ	9
1.3 PŘEDNOSTI DIGITALIZACE VE VZDĚLÁVÁNÍ	9
1.4 DIGITALIZACE NA 1. STUPNI ZŠ.....	10
2 NÁSTROJE DIGITALIZACE	14
2.1 ICT PODPORUJÍCÍ DIGITALIZACI VE VÝCHOVĚ A VZDĚLÁVÁNÍ.....	14
2.2 E-LEARNING	14
2.2.1 Výhody a nevýhody e-learningu	15
2.2.2 Blended learning.....	16
2.3 MOBIL-LEARNING	16
2.4 DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁLY	17
2.5 DIGITÁLNÍ GRAMOTNOST	18
2.6 POZITIVA A NEGATIVA DIGITALIZACE	20
3 DIGITALIZACE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ NA 1. STUPNI ZŠ	22
3.1 DIGITALIZACE V RVP PRO ZV	22
3.2 ŠKOLY A DIGITALIZACE.....	23
3.2.1 Vybavení škol	24
3.3 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	24
3.4 UČITEL V DIGITALIZACI VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ NA 1. STUPNI ZŠ.....	25
4 VÝZKUMNÁ SONDA DO PRAXE 1. STUPNĚ ZŠ V PLZEŇSKÉM KRAJI	27
4.1 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	27
4.2 METODIKA VÝZKUMNÉ SONDY	28
4.2.1 Popis dotazníku	29
4.2.2 Popis rozhovoru.....	30
4.3 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU	31
4.4 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	35
4.4.1 Analýza výsledků dotazníku.....	35
4.4.2 Analýza výsledků rozhovoru	51
4.5 INTERPRETACE VÝLEDKŮ VÝZKUMNÉ SONDY K CÍLŮM PRÁCE.....	63
4.5.1 Interpretace k cílům práce	63
4.5.2 Interpretace k výzkumným úkolům práce.....	64
4.6 ZÁVĚRY VÝZKUMNÉ SONDY	65
4.6.1 Závěr obsahový.....	65
4.6.2 Závěr metodologický	66
4.6.3 Závěr praktický	66
ZÁVĚR	68
RESUMÉ	69
SUMMARY	70
SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ.....	72
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	76
SEZNAM PŘÍLOH	77

SEZNAM ZKRATEK

3D – Trojrozměrná

CD – Kompaktní disk

ČR – Česká republika

DUM – Digitální učební materiály

EDU – Jednotný metodický portál MŠMT

EU – Evropská unie

ICT – Informační a komunikační technologie

IT – Informační technologie

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NKÚ – Nejvyšší kontrolní úřad

RVP pro ZV – Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání

SYPO – Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů

ZŠ – Základní škola

ÚVOD

Současné 21. století digitalizuje nejenom práci, ale také výchovu a vzdělávání. Aktuálnost tématu souvisí s oblastí zavedení distanční a online výuky na stupně škol, zejména na 1. stupeň ZŠ. Což se stalo vlivem pandemie covid -19. Digitalizace výchovy a vzdělávání bude do budoucna jedním z žádaných atributů i na základní škole.

Cílem diplomové práce bude zjistit a analyzovat, jak digitalizace ovlivňuje výchovu a vzdělávání žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. V práci se budeme soustředit na to, jaké změny díky digitalizaci výchovy a vzdělávání nastaly z pohledu učitele 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji.

Diplomová práce bude teoreticko-empirického charakteru, bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se bude skládat ze tří kapitol. V první kapitole práce se budeme zabývat vymezením pojmu digitalizace výchovy a vzdělávání, přednostmi digitalizace ve vzdělávání, přednostmi digitalizace ve výchově a digitalizací na 1. stupni ZŠ. V druhé kapitole se budeme věnovat nástrojům digitalizace, budou zde vysvětleny ICT, které podporují digitalizaci ve výchově a vzdělávání. Zmíníme i pojem digitální gramotnost a budou vyzdvihnuta pozitiva a shrnuta negativa digitalizace. Ve třetí kapitole práce se budeme soustředit na 1. stupeň základních škol. Na jejich vybavení a neopomeneme ani distanční výuku během pandemie covid – 19.

V praktické části práce (čtvrtá kapitola) budeme zjišťovat a analyzovat názory učitelů na digitalizaci výchovy a vzdělávání na 1. stupni ZŠ. Výzkumnou sondu zaměříme na zjišťování názorů učitelů, které se týkají komunikace žáků na 1. stupni ZŠ, na vztah mezi rodiči a školou, zda je digitalizace vzdělávání podle nich pro žáky na 1. stupni ZŠ pozitivní či negativní. Zabývat se budeme i sociokulturními rozdíly spojenými s digitalizací vzdělávání a jak je digitalizací výchovy ovlivněna výchova žáků 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Výzkumným nástrojem se stane dotazník a rozhovor s učiteli 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji.

V závěru praktické části se budeme zabývat výstupy do praxe, hodnotit metodologii a obsahovou stránku diplomové práce.

Diplomovou práci doplníme čtyřmi přílohami (dotazník pro učitele, odkaz na elektronický dotazník, rozhovor s učitelem, ukázka přepisu rozhovoru s jedním učitelem).

1 DIGITALIZACE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ

První kapitola práce je uvedením do problematiky digitalizace výchovy a vzdělávání. Kromě definice digitalizace budou zdůrazněny také její přednosti a zvláštní pozornost bude věnována důležitým dokumentům a strategiím, které se věnují digitalizaci na 1. stupni základních škol.

1.1 CO JE DIGITALIZACE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ

Digitalizace úzce souvisí s **digitálními technologiemi**, což jsou elektronické nástroje, systémy nebo zdroje umožňující uchovávat, zpracovávat a přenášet obrovské množství informací na úložných zařízeních. Úložných zařízení je pak celá řada, jako je například tablet, notebook, počítač, mobilní telefon, kamera, e-kniha, herní konzole, přehrávač, navigace, ale také zařízení pro komunikaci, tedy internet nebo Bluetooth (Portal Digi, 2022).

Digitalizace je pak nejčastěji definována jako proces využívání digitálních technologií v různých oblastech. Digitalizace neodmyslitelně patří ke globálním celosvětovým trendům, a to právě i v oblasti výchovy (Šafránková, 2019).

Zahraniční literatura uvádí další definice, kdy digitalizaci charakterizuje jako proces převodu dokumentů z analogové do digitální podoby, nebo také jako přeměnu interakcí, komunikace, obchodních funkcí a obchodních modelů na digitální (Holtkemper, 2020).

Současná mladá generace už nezažila svět bez počítačů a všeho, co s tím souvisí. Život je výrazně proměněn i tam, kde probíhá výchova a vzdělávání, a lze tak hovořit o velkých změnách výchovy a vzdělávání i osobnosti dítěte a mladého člověka. Uvedené procesy jsou velmi dynamické a zabývají se jimi různé obory, mimo jiné i pedagogika, psychologie nebo sociologie, které se snaží změnu pochopit a vysvětlit i s jejími pozitivními i negativními jevy (Šubrt, 2014).

Digitalizaci výchovy a vzdělávání lze stručně charakterizovat začleňování ICT do výchovy a výuky. Moderní technologie se staly běžnou součástí našich životů, a jejich zavádění a využívání lze pozorovat i ve vzdělávacích systémech a samotných školských institucích. Tou klíčovou změnou je pak digitalizace ve smyslu začleňování technologií do práce učitelů, zejména tedy do školní výuky (Zounek a kol., 2020).

Zounek a kol. (2020, s. 62) uvádí, že digitalizace je ve školách a v pedagogice spojena s takzvanou moderní pedagogikou. Jedním z předpokladů moderní pedagogiky „je konstruktivismus, který vnímá důležitost vnitřních předpokladů žáka pro učení“, ale také důležitost budování vlastní znalosti. V moderní pedagogice již žák není pouhým pasivním příjemcem informací. Učitel je ale významným činitelem jak v tradiční, tak v moderní pedagogice. Níže přiložené schéma (obrázek č. 1) pak ukazuje rozdíly tradičního a moderního pojetí výuky, který zahrnuje digitalizaci.

Obrázek 1: Tradiční a moderní pojetí výuky zahrnující digitalizaci

Tradiční pedagogika	Moderní pedagogika
Lineární prezentace	Hypermediální prezentace
Větší kontrola učitele	Větší volnost žáka
Limitované zdroje informací	Nelimitované zdroje informací
Důraz na to, co se žák učí	Důraz na to, jak se žák učí
Učení se ve škole	Celoživotní učení se
Menší důraz na dialog a kritické myšlení	Velký důraz na dialog a kritické myšlení
Otázky a úkoly mají správné odpovědi	Otázky a úkoly mají relativní odpovědi
Direktivní cíle a obsah výuky	Cíle a obsah výuky se vyjednávají s žáky
Memorování zjištěných informací	Kritická práce s vyhledanými informacemi
Technologie jako mediální kanál	Technologie jako intelektuální partner
Učení se z technologií	Učení se s technologiemi
Učení se pozorováním	Učení se konáním/objevováním

Zdroj: (Zounek a kol., 2020, s. 62).

Moderní pojetí výuky zahrnuje mimo jiné větší volnost žáka, nelimitované zdroje učení, rozvíjení kritického myšlení i kladného přístupu k celoživotnímu vzdělávání, učení se s technologiemi a další. Oproti tomu v tradiční pedagogice je větší kontrola učitele, limitované zdroje informací a klade se důraz na to, co se žák učí. Rozdíly jsou i v dialogu, v moderní pedagogice se uplatňuje velký důraz na dialog, v tradiční pedagogice se na něj klade naopak menší důraz. Učení se z technologií je pojetí tradiční pedagogiky na druhé straně moderní pedagogika podporuje učení se s technologiemi (Zounek a kol, 2020).

1.2 PŘEDNOSTI DIGITALIZACE VE VÝCHOVĚ

Zounek a kol. (2020) uvádí, že samotná přítomnost digitalizace a technologií ve školách nebo i mimoškolních institucích neznamena automaticky zlepšení výuky, výchovy nebo studijních výsledků. Klíčovým je proto způsob, kterým učitelé a další vychovatelé s ICT pracují, a to jak mimo třídu, tak ve třídě. Důležité je také vnímání digitalizace a zdatnost jejího využívání ve výchově.

Digitalizace je vzhledem k měnícímu se prostředí ve výchově dětí velmi důležitá, a to nejen pro jejich schopnost vyhledávání informací, práce se zdroji, rozvoji kritického myšlení, ale také pro jejich budoucí konkurenceschopnost na trhu práce (Anýžová & Večerník, 2019).

1.3 PŘEDNOSTI DIGITALIZACE VE VZDĚLÁVÁNÍ

Tak jak lze najít přednosti digitalizace ve výchově, tak je možno uvést i přednosti digitalizace ve vzdělávání. Digitalizace může díky svým možnostem učitelům výrazně pomoci při organizaci vzdělávacího procesu a přispět mohou i k aktivizaci a větší motivaci žáků a studentů, stejně jako k zefektivnění výuky. V některých případech může digitalizace částečně učitele zastoupit. Digitalizace nabízí vhodné nástroje k modelování, studování jevů, experimentování, třídění, zpracovávání dat, výměně informací a dalším aktivitám. Digitalizace může být velmi efektivní jak v přípravě učitele na výuku (skenování, tvorba prezentací, videí, pracovních listů, myšlenkových map), tak v samotné výuce. Ve výuce při vhodném použití znamená proces digitalizace větší představitost, ale i názornost pro žáky. Jako přednost ale lze spatřovat také archivace výsledků učení žáků a práci s nimi (Zíkl, 2011).

V době koronavirové pandemie se pak ukázala další přednost a velký potenciál digitalizace, a to u skupiny znevýhodněných žáků a studentů. Digitalizace je obrovskou příležitostí pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, může pomoci se vzděláváním dětí na vesnicích nebo v obtížně dopravně dostupných místech (Člověk v tísní, 2021).

Digitalizace ve výchově i vzdělávání nabízí nové možnosti a technologie, díky kterým se mohou žáci učit, ale vzdělávat se i ve svém volném čase v tématech, která ho zajímají. Za jednu z největších výhod je považována personalizace, kdy žák může hledat nová a zajímavá témata, ale také může individuálně a dle svých schopností a možností postupovat podle svého tempa. S digitalizací může učitel lépe pracovat s individuálním

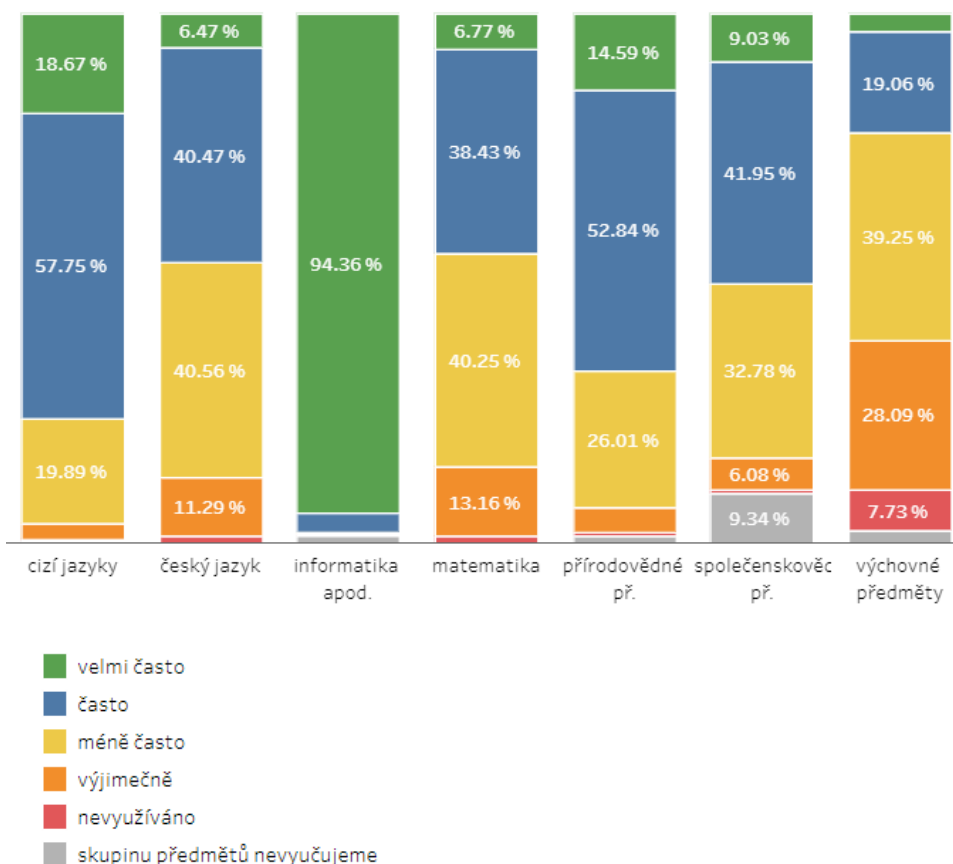
tempem každého žáka, což zahrnuje i individuální a důvěrnou zpětnou vazbu. Pokud je digitalizace správně využívána, může pomoci žákům podávat lepší výkony a naplno využívat svůj potenciál. Další výhodou je rozsah informací, který při vhodném působení vychovatele pomůže žákům i k naučení se toho, jak být objektivní a jak informace kriticky hodnotit. Přednostmi digitalizace jsou dále zaznamenávání obsahu (žák se může k online obsahu vracet dle potřeb), časová neomezenost (žák se může doma učit tehdy, kdy je nejvíce produktivní nebo kdy má na učení nejvíce času a vhodných podmínek) a také propojenost učení, kdy přenesení úkolů do online prostoru pomáhá podporovat konektivitu a umožňuje žákům navázat taková přátelství, která by bez digitalizace nenavázali. Na závěr lze také jmenovat snadné sledování pokroku žáků, lepší možnost propojení učitele s rodiči žáka, šetření času i peněz (není například nutno kupovat velké objemy učebnic). Díky digitalizaci se žáci mohou pustit do budoucnosti s otevřenou myslí a neomezenými možnostmi, které mají k dispozici (Musilla, 2021).

1.4 DIGITALIZACE NA 1. STUPNI ZŠ

Digitalizace se v posledních letech stává stále běžnější součástí lidských životů i výuky žáků. Velkým milníkem byl rok 2014, kdy vláda **podpořila Strategii digitálního vzdělávání do roku 2020**, která představila myšlenku postupného zapojení moderních technologií do výuky. Strategie určila tři hlavní cíle, a to otevření vzdělávání novým metodám učení prostřednictvím digitálních technologií, dále zlepšení kompetencí žáků v oblasti práce s ICT, a následně rozvíjení inforatického myšlení žáků (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2014).

V letech 2011-2018 byla digitalizace podpořena mnoha **projekty**, kdy školy z fondů EU čerpaly více než 22 miliard korun. V souvislosti s tématem této práce lze konkrétně uvést Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, kde základní a střední školy získaly 5,5 miliard korun, především na ICT vybavení. Nejvyšší kontrolní úřad ale zjistil, že mnoho digitálních učebních materiálů bylo nekvalitních, s duplicitním obsahem, případně také málo využívaných. Analýzy NKÚ mimo jiné ukázaly, jak často jsou v rámci jednotlivých předmětů digitální technologie využívány (následující obrázek č. 2) (Wagner, 2019).

Obrázek 2: Četnost využívání digitálních technologií ve výuce

Zdroj: (Wagner, 2019).

Z obrázku č. 2 vyplívá, že, kromě informatiky a obdobných předmětů jsou velmi často (znázorněno v grafu na obrázku č. 2 zelenou barvou) a často (znázorněno modře) ICT využívány obecně také ve výuce cizích jazyků a v přírodovědných předmětech. Naopak nejméně se ICT využívají ve výchovných předmětech, matematice, českém jazyce a společenskovědních předmětech (Wagner, 2019).

V souvislosti s digitalizací na prvním stupni ZŠ je také nutno zmínit portál Edu.cz, který byl přímo založen proto, aby mohl školám pomáhat s jejich procesy digitalizace. Na portále Edu.cz mohou školy nalézt všechny potřebné metodiky a informační servis, který navazuje na Národní plán obnovy, v rámci kterého od roku 2022 připravuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poskytování financí na digitalizaci škol. Finance by měly školy (konkrétně mateřské, základní i střední školy) využít na digitální učební pomůcky, oblast prevence digitální propasti pro znevýhodněné žáky a doučování (Edu.cz, 2022 (a)).

Na následujícím obrázku č. 3 si budeme moci prohlédnout možnosti čerpání prostředků pro základní školy.

Obrázek 3: Možnosti čerpání prostředků ZŠ na digitalizaci

Zdroj: (Edu.cz, 2022 (b)).

Výše přiložená infografika (obrázek č. 3) ukazuje, že základní školy budou moci v letech 2022 a 2023 využívat čerpání prostředků na všechny tři zmíněné oblasti, v rámci prevence digitální propasti pak bude možno prostředky čerpat až do roku 2024. Střední školy a konzervatoře budou mít stejné možnosti jako základní školy a gymnázia (Edu.cz, 2022 (b)).

Zmíněna byla již Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 a Národní plán obnovy pro školy. Dalším významným dokumentem věnující se digitalizaci základních i dalších typů škol, je **Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+**. Cílem strategie je připravit český vzdělávací systém na nové výzvy a řešit přetrvávající problémy. Strategie se zaměřuje zejména na proměnu obsahu vzdělávání a snižování sociálních nerovností ve vzdělávání. Proměny obsahu by mělo být docíleno mimo jiné digitalizací vzdělávání, zajištěním bezpečného prostředí ve školách i inovacemi (Fryč a kol., 2020).

V oblasti digitalizace pak Strategie vzdělávací politiky hovoří o tom, že žáci již v současnosti digitálních technologií využívají hojně, ale cílem základních škol je žáka vést

k tomu, aby své znalosti a dovednosti uměli samostatně, efektivně a zodpovědně využívat. V 21. století se stalo téměř nezbytností, aby žák uměl využívat digitální prostředí, ale aby byl připraven i na rizika, která s tím souvisí. Škola by se neměla zaměřovat jen na rozvoj digitálních dovedností žáků, ale také na rozvíjení jejich unikátních dovedností, které budou využitelné na pozicích s vysokou přidanou hodnotou. Školy by v rámci strategie měly nejen zajistit podporu digitální gramotnosti žáků, ale podmínkou pro tento krok je nejprve podpora pedagogů a jejich digitálních kompetencí, aby mohli jít žákům příkladem a aby nejprve oni sami měli k digitálním technologiím kladný vztah a uměli je efektivně využívat (Fryč a kol., 2020).

V první kapitole práce jsme definovali digitalizaci výchovy a vzdělávání, představili jejich hlavní přednosti a věnovala se také dokumentům a strategiím, které se digitalizaci na základních školách věnují. V druhé kapitole představíme konkrétní nástroje digitalizace.

2 NÁSTROJE DIGITALIZACE

Nástrojů digitalizace je velká řada a mají velký potenciál. V práci jsme již uvedli, že digitalizace má mnohé výhody, ale musí být vhodně využívána, a to ideálně s ohledem na věk a schopnosti žáků. Odborná literatura uvádí, že v současnosti je moderní zavádět zábavně vzdělávací digitální aplikace, například pro tablety, které jsou určeny dětem, a mají podpořit jejich celostní rozvoj (Pugnerová, 2019).

Jak ovšem ukáže následující text, digitalizace nabízí mnohem širší spektrum možností.

2.1 ICT PODPORUJÍCÍ DIGITALIZACI VE VÝCHOVĚ A VZDĚLÁVÁNÍ

V souvislosti s digitalizací již bylo v práci několikrát zmíněno ICT jako informační a komunikační technologie. Digitalizace již byla definována. ICT pak zahrnují prostředky moderní didaktické audiovizuální techniky (jako například televize nebo video) a digitální technologie založené na počítačích a telekomunikačních službách, které uživatelům umožňují zpřístupnit informace, dále s nimi pracovat a různými způsoby s nimi komunikovat. Využívání ICT ve školním prostředí se odvíjí od možností a potřeb aktérů výuky, vzdělávacích cílů i charakteru vzdělávacího prostředí (Zounek & Šed'ová, 2009).

2.2 E-LEARNING

Definovat e-learning není příliš snadné, neboť odborná literatura nabízí řadu různých definic. Jedna z častých definic hovoří o e-learningu jako o „*multimediální podpoře vzdělávacího procesu s použitím moderních informačních a komunikačních technologií, které je realizováno zpravidla prostřednictvím počítačových sítí*“ (Dostál, 2011, s. 64).

E-learning je v nejjednodušším vysvětlení v české literatuře označováno za elektronické vzdělávání. Tento pojem se poprvé objevil v USA v 60. letech minulého století, ale větší pozornosti mu začalo být věnováno až v 90. letech minulého století. Další z definic hovoří o e-learningu jako o poskytování a správě příležitostí ke vzdělávání, včetně jeho podpory pomocí počítačové, síťové a internetové technologie. Cílem e-learningu je zlepšování učení a vzdělávání zejména rozšiřováním a doplňováním tradičních druhů vzdělávání (Armstrong, 2007).

E-learning je každopádně velkým fenoménem současnosti a poměrně novou formou vzdělávání. Přestože je nabízeno velké množství jeho definic, všechny z nich se

shodují na tom, že e-learning je určitým druhem výuky s využitím počítačové techniky a internetu (Zormanová, 2014).

Při e-learningu je kladen důraz na samostatné vzdělávání. Vzdělávající se osoby mají pod kontrolou čas i intenzitu svého vzdělávání, přestože mohou mít stanovené termíny i úkoly. E-learning může nabídnout aktuální informace těm osobám v procesu vzdělávání, které jsou geograficky velmi rozptýlené. Základním principem e-learningu je tedy „pojivost“, tedy proces propojení počítačů do sítě, sdílení informací a propojování lidí s lidmi (Armstrong, 2007).

E-learning je plnohodnotnou formou vzdělávání, která je však zaměřena především na kontinuální výuku v rámci studijních skupin a je založena na opakujících se metodách výuky. Formát e-learningu jako osamocené učení již v současnosti není příliš využíván. Častěji je účelně spojován s dalšími metodami, jako je například blended learning zajišťující spojení s prezenčními kurzy (Dostál, 2011).

2.2.1 VÝHODY A NEVÝHODY E-LEARNINGU

K největším **výhodám** e-learningu patří neomezený přístup k informacím a prokazatelně vyšší efektivnost výuky, respektování učebního tempa žáka.

E-learning je pro žáka možností, jak se k učební látce kdykoliv a kdekoliv vracet, umožňuje opakování kterékoliv části látky. V případě vhodného využití učitelem může být pro žáky také zajímavější možností výuky, která umožňuje i větší motivaci žáků (Zormanová, 2014).

Nevýhodou e-learningu je náročnost při jeho přípravě pro učitele, hovoří se o náročnosti finanční, časové i metodické, a lze také hovořit o nutnosti zodpovědného přístupu a vnitřní motivace žáka. Za nevýhodu je také považován nedostatek verbální komunikace (Zormanová, 2014).

E-learning je sice velký trend, ale přesto ho ještě řada českých škol nevyužívá. Hovoří se nejen o náročnosti na tvorbu kurzů, ale také o závislosti na funkčnosti ICT a potřebných praktických zkušeností s ICT učitele, což i v dnešní době není samozřejmost. Nevýhody e-learningu také zahrnují skutečnost, že pro některé skupiny žáků a studentů není vhodný, škola může mít zastaralou techniku a pomalé připojení k internetu (Dostál, 2011).

E-learning má mnoho různých podob. Jejich rozvojové trendy vychází zejména z technických možností informačních a komunikačních technologií a reagují na některé potřeby cílových skupin. Jednou z forem e-learningu je m-learning (umožňující vzdělávání díky mobilním technologiím, bez nutnosti využití stolního počítače) nebo blended learning (díky kterému distanční vzdělávání obsahuje i prezenční část výuky). Obě formy budou dále v textu blíže popsány. Dalším typem e-learningu je e-Twinning, založený na vytváření takzvaných virtuálních laboratoří a virtuálních vzdělávacích projektů (Podlahová, 2012).

2.2.2 BLENDED LEARNING

Blended learning může mít dvě základní podoby, kterými jsou e-learningový kurz, který je charakterem startovacího kurzu, a prezenční kurz s charakterem udržovacího nebo oživovacího kurzu (Hroník, 2007).

Armstrong (2007) charakterizuje blended learning jako kombinaci rozmanitých metod vzdělávání, které mohou zefektivnit proces vzdělávání tím, že při realizaci vzdělávání jednotlivé metody vzájemně doplňují. Program blended learning lze naplánovat i pro jednotlivce.

Blended learning je nutno chápat jako „kombinaci prezenční výuky s e-learningem, jako zásadní modernizaci pojetí distančního vzdělávání formou e-learningu. Tato forma se snaží kompenzovat některé dílčí nevýhody e-learningu při plnění vzdělávacích cílů využíváním prvků prezenční výuky. Tento přístup je vhodný tam, kde cílová skupina není zvyklá pro studijní účely používat nástroje jako chat, videokonference, diskuzní fóra. Další velkou výhodou blended learningu je větší socializace studia, předávání zkušeností, efektivnější rozvoj komunikačních schopností studentů v oblasti mluveného projevu“ (Klement & Dostál, 2018, s. 65).

2.3 MOBIL-LEARNING

Mobil-learning, označovaný v literatuře také jako mobile-learning nebo m-learning představuje výuku s použitím přenosné moderní techniky, jako jsou notebooky, tablety, mobilní telefony, kamery, diktafony, čtečky nebo MP3 přehrávače (Dvořáčková a kol., 2021).

M-learning je odvozován od mobilního učení, tedy učení, kdy se člověk může „volně pohybovat“, být „mobilní“, ve smyslu nevázanosti například ke konkrétní učebně. Současně je vzdělávajícímu dána možnost učit se pomocí přenosného elektronického

zařízení a bezdrátového připojení k síti. Technologie takzvaných chytrých telefonů vytváří pro další rozvoj této oblasti příznivé podmínky (Slavík, 2012).

M-learning má také nevýhody, jako je například malý display nebo chybějící masivní úložiště dat (Slavík, 2012).

2.4 DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁLY

Digitální učební materiály, takzvané DUMy, souvisí s používáním interaktivních tabulí. Úspěšný učitel by měl v současnosti umět efektivně pracovat s technologiemi, a také efektivně využívat internet na interaktivní tabuli. Měl by proto umět vytvořit působivé digitální učební materiály pro své prezentace, ať už na interaktivní tabuli nebo například pro dataprojektor. Současně se ale hovoří o tom, že děti jsou internetem přesyceny, a navíc se objevují i dosud vědecky nepodložené diskuse o škodlivosti této techniky. Skutečností ovšem je, že například při power-pointových prezentacích jsou žákům nabízena jen hesla, které se žáci učí, a toto zjednodušování může rozvoj jejich myšlení a chápání textu brzdit (Holeček, 2014).

V oblasti digitálních učebních materiálů dokonce existuje oficiální webový portál dumy.cz, kde mohou zájemci sdílet své vytvořené podklady. Vyhledávat lze například podle typu vzdělávání, podle systému aplikace, podle typu výukového zdroje (jako pracovní listy, výukové materiály, multimedia), a další. Například pro první stupeň základního vzdělávání je v době psaní této práce nabízeno více než 54 tisíc různých materiálů. Na obrázku níže (obrázek č. 4) můžeme vidět praktický příklad digitálního učebního materiálu *Zatoulaná písmenka*. (Dumy, 2022).

Obrázek 4: Příklad digitálních učebních materiálů Zatoulaná písmenka

Hledej zatoulaná písmena			
koškile		růžovsá	
šáteřk		župnan	
šašeke		žížhala	
myšmák		lyžhař	
šupinía		židule	
kaštlan		užrovka	
hrušeka		želekzo	
listonokš		žabiačka	
Křemílek		Sněhurka	

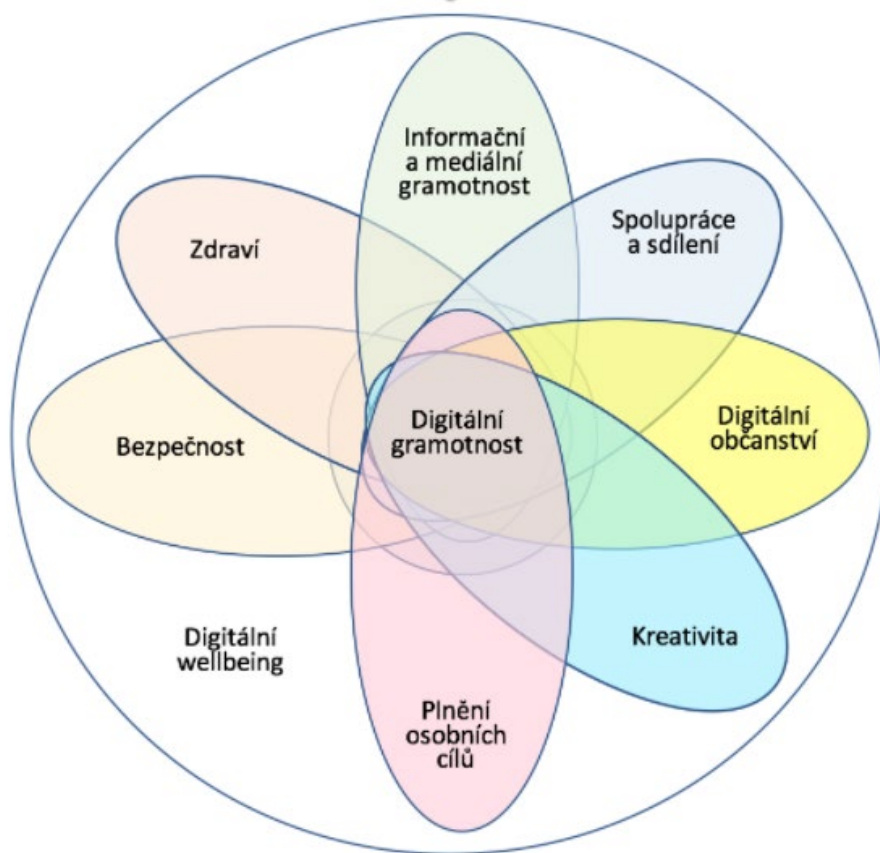
Zdroj: (Dumy, 2022).

Na obrázku č. 4 můžeme vidět příklad praktického digitálního učebního materiálu. Žáci zde mají za úkol najít písmenka, která jsou ve slově navíc a poté z nich složit nové slovo. Po stranách se nachází obrázky s nápovědou.

2.5 DIGITÁLNÍ GRAMOTNOST

Digitální gramotnost je také označována jako digitální kompetence, a velmi úzce souvisí se způsobem výuky ve školách, se zajištěním bezpečnosti v kyberprostoru a s kritickým myšlením. Všechny výše uvedené formy výuky využívající ICT by měly být postaveny na premise, že žáci mají vysokou digitální gramotnost. Digitální gramotnost je totiž označována dokonce za základní kompetenci, bez které se nelze při kontaktu s digitálními technologiemi obejít (obrázek č. 5) (Smekalová, 2021).

Obrázek 5: Související oblasti digitální gramotnosti

Zdroj: (Smekalová, 2021).

Jak ukazuje výše přiložený obrázek č. 5, úroveň digitální gramotnosti ovlivňuje také mediální gramotnost, zdraví, kreativitu, bezpečnost, plnění osobních cílů, digitální občanství, spolupráci a sdílení.

Metodický portál RVP (2021) doplňuje, že digitální gramotnost představuje soubor digitálních kompetencí, které jedinec potřebuje k bezpečnému, kritickému, sebejistému i tvořivému využívání technologií, ať už při práci nebo při výuce, při svém volném čase i v rámci zapojení se do společenského života. Bez digitálních kompetencí není možné u žáků rozvíjet plnohodnotně další klíčové kompetence potřebné k aktivnímu uplatnění ve společnosti a na trhu práce.

Digitální gramotnost v sobě zahrnuje sedm základních složek:

- informační gramotnost (hledat, interpretovat, hodnotit a zpracovávat informace)
- mediální gramotnost (kriticky zkoumat, tvořit sdělení)

- digitální pracovní prostředí
- komunikace a spolupráce
- budování vlastní digitální identity (správa a kontrola informací poskytovaných o sobě online)
- počítačová gramotnost
- schopnost učit se (IT ve škole, 2015).

Digitální gramotnost je součástí větší oblasti, a to gramotnosti počítačové. Počítačová gramotnost představuje souhrn kompetencí zaměřených na ovládání a využívání počítače. Digitální gramotnost je pak souborem těch vědomostí, schopností a dovedností i hodnot, které jedinec potřebuje pro využívání digitálních technologií k řešení úkolů i problémů, ke komunikaci a spolupráci, nakládání s informacemi, k vytváření i sdílení obsahu a budování znalostí. Uvedené kompetence pak jedinec využívá nejen při práci a v rámci zaměstnání, ale také ve volnočasových a společenských aktivitách, při učení a vlastním rozvoji (Basler & Mrázek, 2018).

2.6 POZITIVA A NEGATIVA DIGITALIZACE

Digitalizace přinesla lidem přístup k jakýmkoliv informacím z počítačů i chytrých telefonů. Digitalizace změnila schopnost lidí komunikovat s ostatními, otevřela také nové příležitosti ve vzdělávání. Digitalizace ovšem má i nevýhody, mezi které patří skutečnost, že lidé se přestali tolik spoléhat na sebe, a spoléhají se na technologie. Nevýhodou také může být částečná ztráta sociálních dovedností, ale i sdílení informací, které mohou být vystaveny útokům v kybernetickém prostoru (Medium, 2020).

Výuka, která se opírá o digitalizaci, by měla v ideálním případě kombinovat vhodné způsoby a metody. Například otevřené kurzy vzdělávání nabízí možnost otevřít kurz jen pro cílovou skupinu, dají se jednoduše modifikovat a doplňovat či rozšiřovat, lze do nich přidávat interaktivní prvky tak, aby byla výuka zajímavá a učivo snáze zapamatovatelné. V přepočtu na studenta jsou proti tradičním formám výuky skutečně nízké náklady. Výhodou je také přístupnost, ve smyslu neomezení kurzu počtem osob nebo místem, případně také nepřítomností učitele. Digitalizace také umožnila personalizaci vzdělávání, podporu samostatného tempa učení, klade také důraz na individuální potřeby (Kursch, 2019).

Vhodně využívaná digitalizace ve vzdělávání může nejen zajistit jedincům získání požadovaných kompetencí pro jejich další nejen profesní život, ale může také podpořit přirozený rozvoj studijních a komunikačních kompetencí, spolupráci studentů a efektivní brainstorming. Digitalizace a její vhodné využití při výuce dokáže také podporovat schopnost studentů rozvíjet své kritické myšlení, podporovat jejich kooperativní učení, efektivní a udržitelné upevňování nových poznatků a motivovat studenty k dalšímu učení. Současný svět se i vlivem moderních technologií velmi rychle proměňuje a bude vyžadovat také schopnosti přizpůsobit se. Podstatu pracovních vztahů budou tvořit i takzvané měkké dovednosti, které také může digitalizace podpořit, jako je schopnost spolupráce, komunikační kompetence i kritické myšlení. Vzdělávací systémy proto musí na realitu a trendy vhodně reagovat a metody vzdělávání přizpůsobovat novým podmínkám (Sieglová, 2019).

3 DIGITALIZACE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ NA 1. STUPNI ŽŠ

V této kapitole představíme oblast digitalizace a vzdělávání ve vybraném stupni vzdělávání, a tím je první stupeň základních škol.

Na základních školách, které jsou tvořeny 9 ročníky, se uskutečňuje takzvané základní vzdělávání. Základní škola se dělí na 1. stupeň a 2. stupeň. Vybraný 1. stupeň představuje primární vzdělávání v 1. – 5. ročníku. Zpravidla zde tedy studují žáci ve věku 6-11 let. Vzdělávací programy pro tento stupeň vzdělávání jsou vytvářeny tak, aby žákům poskytly pevné základy ve čtení, psaní a matematice. Důraz je také kladen na elementární porozumění dalších předmětů, jako jsou dějepis, zeměpis, přírodní a společenské vědy nebo výtvarné umění a hudba (Český statistický úřad, 2022).

3.1 DIGITALIZACE V RVP PRO ZV

Rámcový vzdělávací program je v oblasti vzdělávání klíčovým dokumentem. Jako RVP pro ZV je označován Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. RVP pro ZV vymezuje povinné základní vzdělávání, specifikuje klíčové kompetence žáků, vymezuje vzdělávací obsah i průřezová témata, a je upravován podle měnícího se prostředí i měnících se potřeb žáků (Národní ústav pro vzdělávání, 2021).

RVP pro ZV hovoří o několika vzdělávacích oblastech, kterými jsou jazyk a jazyková komunikace, matematika a její aplikace, člověk a jeho svět, člověk a společnost, člověk a příroda, umění a kultura, člověk a zdraví, člověk a svět práce, doplňující vzdělávací obory, a právě i informační a komunikační technologie. RVP pro ZV hovoří o tom, že vzdělávací oblast informačních a komunikačních technologií pomáhá žákům dosahovat základní úrovně informační gramotnosti. Vzhledem k narůstajícím potřebám osvojení si práce s výpočetní technikou byla tato oblast vzdělávání zařazena jako povinná pro 1. i 2. stupeň základního vzdělávání. Zvládání těchto dovedností a schopností, jako je mimo jiné rychlé vyhledávání a zpracování potřebných informací, umožňuje realizovat metodu učení „kdykoliv a kdekoliv“, a vede k možnostem využít informace, žádoucím způsobem odlehčit paměť a vhodně doplňovat standardní učební texty. Vzdělávání v dané oblasti vede u žáků k poznání úlohy technologií, porozumění toku informací, schopnosti formulovat svůj požadavek a využívat algoritmičké myšlení, porovnávat informace, využívat výpočetní techniku ke zvýšení efektivnosti svého učení, tvořivému využívání technologií k prezentaci výsledků své práce, respektování práv k duševnímu vlastnictví, a

také k rozvoji odpovědného a etického přístupu k nevhodným internetovým obsahům (Národní ústav pro vzdělávání, 2021).

Nová podoba RVP pro ZV přinesla řadu změn. Jednou z nich bylo právě začlenění digitální kompetence a zaměření se na rozvoj inforatického myšlení a porozumění základním principům digitálních technologií (Revize RVP, 2022).

3.2 ŠKOLY A DIGITALIZACE

Digitalizace ve školách je předmětem Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, což je klíčový dokument pro rozvoj vzdělávací soustavy pro desetiletí 2020 až 2030. Strategie nastiňuje rozvoj otevřeného vzdělávacího systému reagujícího na měnící se okolní prostředí. Cílem vzdělávání je proto pro dané desetiletí v co nejvyšší míře využít základní a nepostradatelné kompetence, které bude jedinec využívat i v budoucnu, a to včetně kompetencí digitálních. Digitální vzdělávání by ve školách mělo být realizováno přiměřeně věku a tak, aby to pro danou vzdělávací oblast bylo vhodné a efektivní. Podpořen by měl být rozvoj nejen digitálních technologií žáků, ale také pedagogů, stejně jako snižování nerovností a podporování prevence digitální propasti. Právě z toho důvodu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy schválilo nový RVP pro ZV, s ohledem na rozvíjení inforatického myšlení a digitální gramotnosti. Na základě projektu SYPO byla mimo jiné vytvořena krajská síť ICT metodiků, kteří se zaváděním digitálních technologií do výuky školám pomáhají (Edu.cz, 2022 (c)).

Zavádění digitalizace ve školách podporuje mnoho odborníků i portálů, kde mohou učitelé a ředitelé nalézt mnoho cenných informací. Portál EDU se věnuje jak obecně oblasti zavádění digitalizace ve školách, tak nabízí inspiraci do výuky pro různé předměty (Revize RVP, 2022).

Pro 1. stupeň ZŠ lze jako příklad uvést zavádění digitalizace v oblasti Člověk a svět práce. V této oblasti jsou digitální kompetence rozvíjeny konkrétně seznamováním s výhodami využívání video návodů při tvorbě vlastních výrobků, vedením žáků k vyhledávání pracovních postupů a návodů v doporučených online zdrojích, motivováním žáků k zaznamenávání výsledků pozorování přírody s využitím digitálních technologií. Například na konci 3. ročníku by měl žák zvládnout pracovat podle slovního návodu, předlohy, video návodu, zaznamenat pozorování přírody s využitím ICT (Revize RVP, 2022).

3.2.1 VYBAVENÍ ŠKOL

Jak jsme již v této práci uvedli, MŠMT prostřednictvím Národního plánu obnovy poskytne školám finanční prostředky. Konkrétně se může jednat o různé vybavení, například o 3D tiskárnu, antivirový program, chytré hodinky, čtečky pro osoby se zrakovým postižením, dotykové panely, interaktivní tabule i podlahy, mikropočítače, notebooky, robotické stavebnice, skenery, a další (Edu.cz, 2022 (d)).

Česká školní inspekce (2017) doplňuje, že dlouhodobě jsou školy digitálními technologiemi nedostatečně vybaveny. Předpokladem pro lepší vybavenost je potřebná určitá úroveň vnitřní infrastruktury školy, jako je například plošná implementace kvalitní bezdrátové sítě v budovách školy nebo dostatečná úroveň zabezpečení. Zásadním problémem je nedostatečná výše finančních prostředků škol pro zajištění vnitřní infrastruktury, ale také nedostatečné odborní kapacity pro správu takového prostředí. Relativně vysoký podíl škol sice nějakým způsobem podporuje připojování různých zařízení v areálu školy, ale je to spíše v omezené míře, infrastruktura často pokrývá jen malou část školy. Navíc omezené je využívání technologií ve výuce, a to z různých důvodů. V některých případech necítí učitelé potřebu s technologiemi pracovat nebo nemají potřebné kompetence.

3.3 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Specifická výuka probíhala (nejen) v základních školách v letech 2020 a 2021, kdy byly vládním nařízením školské instituce uzavřené z důvodu koronavirové epidemie, a žáci a učitelé tak přecházeli na distanční výuku. Distanční výuka je definována jako multimediální forma řízeného studia, ve které jsou vyučující v průběhu vzdělávání trvale nebo převážně odděleni od vzdělávaných osob. Multimediální forma znamená, že jsou využívány různé distanční komunikační prostředky, kterými je možné prezentovat učivo, jako například tištěné materiály, počítačové programy na CD, emaily, internet, a podobně. Kontakt s učitelem je v takovém případě žákům zprostředkováván technickými komunikačními prostředky (Dostál, 2011).

Někteří autoři hovoří o tom, že v období pandemie se žáci i učitelé museli naučit používat nové technologie, a digitalizace pokročila. Odborníci ale také poukazují na to, že digitální nástroje lze nejlépe a nejefektivněji využívat právě ve třídách. Ve škole by digitalizace měla sloužit především pro poutavější výuku, personalizované vzdělávání, a

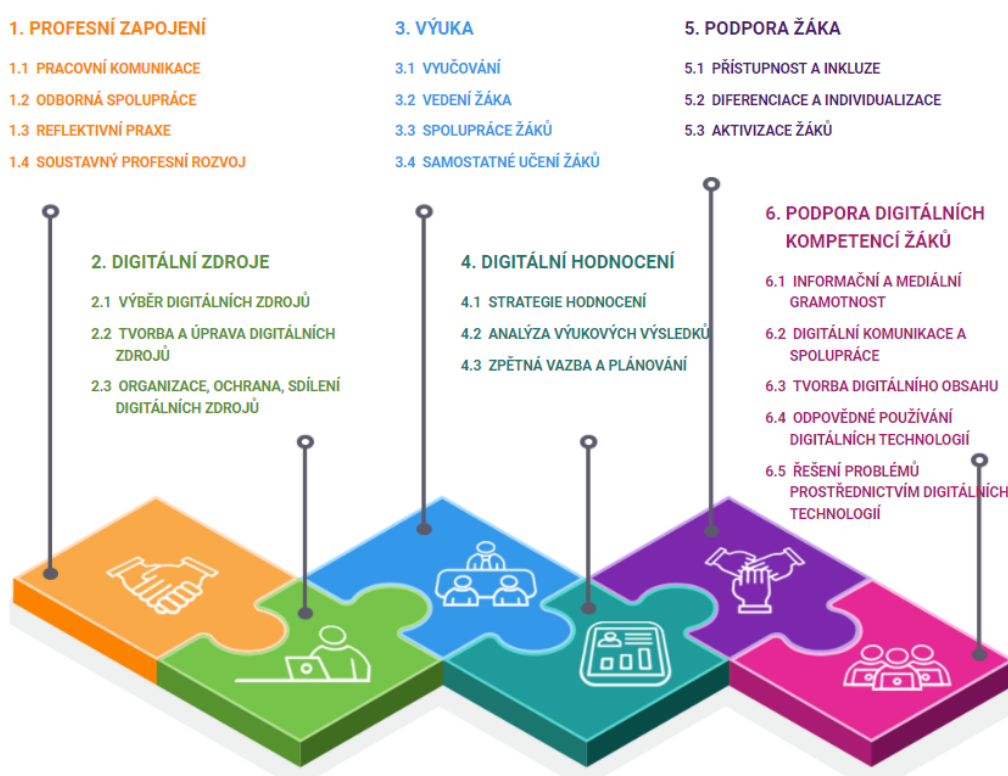
také pro zjednodušení administrativy ze strany učitelů. Výzkumy potvrdily, že samotná distanční výuka žáky nemotivuje. Klíčová je v efektivním procesu digitalizace vzdělávání komunikace třídních učitelů. Za pozitivní dopad pandemie je označována skutečnost, že učitelé, kteří digitální technologie byli nuceni používat, se adaptovali a chtějí se v této oblasti dále vzdělávat (Audit vzdělávacího systému, 2021).

Tím lze navázat na poslední podkapitulu teoretické části této práce, která se věnuje oblasti „Učitel v digitalizaci výchovy a vzdělávání na 1. stupni ZŠ“.

3.4 UČITEL V DIGITALIZACI VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ NA 1. STUPNI ZŠ

Učitel 21. století je učitelem s řadou digitálních kompetencí. Učitel 21. století efektivně funguje zejména v těchto šesti oblastech (obrázek č. 6): „*profesní zapojení, digitální zdroje, výuka, digitální hodnocení, podpora žáka a podpora digitálních kompetencí žáka*“, jak ukazuje níže přiložený obrázek (obrázek č. 6) (Metodický portál RVP, 2022).

Obrázek 6: Přehled digitálních kompetencí učitele 21. století

Zdroj: (Metodický portál RVP, 2022).

Na obrázku č. 6 můžeme vidět podle stupně, kterého učitel dosáhne v daných kompetencích, dosahuje úrovně nováčka, objevitele, praktika, odborníka, lídra, až

průkopníka. Na příkladu kompetence v oblasti výuky, konkrétně vedení žáka, je nováčkem učitel, který digitální technologie pro interakci se žáky používá jen málo. Učitel – objevitel používá pro interakci se žáky pouze jednoduché a základní digitální technologie, kdežto učitel – praktik používá již běžné informační a komunikační technologie, například pro zodpovídání jejich dotazů. Je také pravidelně ve spojení se žáky. „*Učitel – odborník používá digitální technologie k monitorování činnosti žáků a poskytování konzultací. Učitel – lídr zapojuje digitální technologie velmi strategicky, snaží se i předvídat potencionální potřeby svých žáků, realizuje například video návody. Učitel – průkopník používá digitální technologie k inovaci, vytváří nové podoby a formáty podpory*“ (Metodický portál RVP, 2022).

Přestože digitální technologie a digitalizace vstupuje do výchovy a vzdělávání, tak je nezbytné, aby se učitel věnoval rozvoji klíčových kompetencí u žáků – sociálních a komunikativních.

4 VÝZKUMNÁ SONDA DO PRAXE 1. STUPNĚ ZŠ V PLZEŇSKÉM KRAJI

V teoretické části jsme objasnili, co to je digitalizace ve výchově a vzdělávání, její přednosti a jaké jsou nástroje, její pozitiva a negativa. V praktické části se budeme zabývat výzkumnou sondou do praxe 1. stupně základních škol v Plzeňském kraji. V práci budeme zjišťovat a analyzovat, jak digitalizace ovlivňuje vzdělávání a výchovu žáků na 1. stupni základních škol v Plzeňském kraji.

Mnoho výzkumů (např. Zounek (2020), Neumajer (2019)) za poslední roky prokázalo, že jsou využívány ICT a při vzdělávání žáků má pozitivní vývoj. V České republice se, ale zatím ukazuje, že se nevyužívá celého potenciálu ICT. Mezi jednotlivými školami a regiony jsou vidět velké rozdíly ve vybavení a technice (Neumajer, 2019).

Plánování a realizace výzkumné sondy do praxe 1. stupně probíhalo v těchto fázích:

1. Stanovení cílů
2. Vymezení zkoumaného vzorku
3. Zvolení vhodných výzkumných metod
4. Předvýzkum
5. Realizace výzkumu
6. Zpracování údajů
7. Interpretace výsledků výzkumné sondy
8. Závěry výzkumné sondy

4.1 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Podle Švaříčka (2014), je důležité si nejprve ujasnit, jaké jsou cíle výzkumu a zda jsou natolik významné, aby se vyplatilo s nimi pracovat. Musíme si uvědomit, že významnost cíle není univerzální, vždy se vztahuje na určitou skupinu osob.

Hlavním cílem této diplomové práce bylo zjistit a analyzovat, jak digitalizace ovlivňuje výchovu a vzdělávání žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Z hlavního cíle vyplývají další dílčí cíle:

- Na základě metody dotazníku zjistit, jak digitalizace vzdělávání ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. (dílčí cíl č. 1)

- Na základě metody využití metody rozhovoru zjistit, jak digitalizace výchovy ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. (dílčí cíl č. 2)
- Na základě metody dotazníku a rozhovoru zjistit, zda digitalizace vzdělávání prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. (dílčí cíl č. 3)
- Na základě metody dotazníku a rozhovoru zjistit, zda a jak je ovlivnila digitalizací vzdělávání spolupráce školy a rodiny. (dílčí cíl č. 4)
- Na základě metody dotazníku a rozhovoru zjistit, zda je digitalizace vzdělávání pozitivní nebo negativní pro žáky na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. (dílčí cíl č. 5)
- Na základě metody dotazníku a rozhovoru zjistit, jak digitalizace výchovy ovlivňuje výchovu žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. (dílčí cíl č. 6)

Z uvedených cílů vycházejí tyto výzkumné úkoly:

1. Zvolení vhodných výzkumných nástrojů pro uvedené cíle výzkumné sondy do praxe – vytvoření dotazníku pro učitele 1. stupně ZŠ a sestavení rozhovoru pro učitele 1. stupně ZŠ.
2. Zjistit, jak učitelé rozumí pojmu „digitalizace vzdělávání“ na 1. stupni ZŠ.
3. Zjistit, jak učitelé rozumí pojmu „digitalizace výchovy“ na 1. stupni ZŠ.

4.2 METODIKA VÝZKUMNÉ SONDY

Švaříček (2014) tvrdí, že neexistuje jedna vhodná metoda pro všechny pedagogické otázky.

Pro zvolené cíle jsme vytvořili dotazník a sestavili rozhovor pro učitele 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji. Základ při vytváření metody dotazníku a rozhovoru se stala: odborná literatura, konzultace s vedoucí diplomové práce a zvolené cíle práce.

Před zveřejněním dotazníku jsme realizovali předvýzkum, abychom předešli případným problémům a ověřili si, zda jsou zvolené vhodné metody. Předvýzkum byl realizovaný pomocí dotazníku a následnou diskusí nad otázkami v něm.

Grafy, které odpovídají dotazníkovému šetření jsou v bordové barvě a grafy, odpovídající rozhovorům jsou v barvě modré.

4.2.1 POPIS DOTAZNÍKU

„Dotazník je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů. Dotazník je určen především pro hromadné získávání údajů. Myslí se tím získávání údajů o velkém počtu odpovídajících“ (Gavora, 1996, s. 53). Dotazník je považován za ekonomicky výhodný výzkumný nástroj. Získává se velké množství informací za krátký časový údaj. Nevýhodou dotazníku je, že jsou otázky velmi často nesprávně, nevhodně položeny a tím se i nesprávně vyhodnocují (Gavora, 1996).

„Nepřesné nebo příliš povrchní vymezení problému vede obyčejně k nejasnosti celkové obsahové koncepce dotazníku a k orientaci na náhodné, nepodstatné stránky při shromažďování dat“ (Skalková, 1983, s. 87).

Dotazník jsme vytvořili pomocí online dotazníku na stránce www.survio.cz (<https://www.survio.com/survey/d/M5F6P1F5C3H7L8R2R>). Respondenty jsme vybrali z řad spolužaček, které již vyučují a poté jsme dotazník vložili na sociální síť.

Při konstrukci dotazníku jsme postupovali následovně:

1. Formulace hlavního cíle dotazníku
2. Promyšlení struktury dotazníku
3. Formulace jednotlivých položek dotazníku
4. Konzultace s vedoucí diplomové práce
5. Ověření dotazníku pomocí předvýzkumu

Dotazník se skládá ze dvou částí:

- **úvodní část**, kde je sdělen důvod a cíl dotazníku, poděkování za vyplnění a tři vstupní údaje o respondentovi zabývající se základními demografickými údaji
 - a) *Učíte na škole v plzeňském kraji?*
 - b) *Jste muž nebo žena?*
 - c) *Jaká je Vaše pedagogická praxe?*
- **Vlastní položky (otázky)** dotazníku

Dotazník jsme složili z 18 položek (otázek). Jsou zde nabízeny **otevřené** odpovědi na otázky („Jakým způsobem ovlivňuje digitalizace vzdělávání výukový proces na 1. stupni ZŠ?“), **uzavřené** odpovědi na otázky („Domníváte se, že digitalizace vzdělávání (využívání ICT, multimédia) ovlivňuje komunikaci dětí na 1. stupni ZŠ? a) ano b) ne“), **polouzavřené** (Pokud je vzdělávání digitalizované, má to pro učitele význam v situacích: a) distanční vzdělávání b) v běžné výuce c) domácí vzdělávání žáků (covid – 19) d) jiná: uveďte“) v některých položkách jsou obsaženy škály („Pokud chápete digitalizaci, jako využívání ICT ve výuce, pak to je: a) pro žáky názornější b) pro žáky efektivnější c) pro žáky více motivační d) pro učitele náročnější na přípravu e) jiná“).

Sestavený dotazník jsme zadali malému vzorku učitelů – vybrané dvě paní učitelky 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji a provedli jsme předvýzkum. Díky tomu byla ověřena platnost a výpovědní hodnota položek v dotazníku. Výsledky vedly ke konečným úpravám a následné realizaci.

Kompletní dotazník pro učitele se nachází **v příloze č. 1.**

Důležitá skutečnost je, že respondenti (učitelé), kteří byli využiti v předvýzkumu, **měli shodné základní charakteristiky** s výběrem, na kterém se následně realizovali vlastní výzkumnou sondou.

Veškeré zjištěné údaje z dotazníků jsme zpracovali kvalitativně i kvantitativně. Při kvalitativní analýze dat popisujeme získané údaje slovně. Při kvantitativní analýze dat vyjadřujeme množství odpovědí a jejich procentové zastoupení.

4.2.2 POPIS ROZHOVORU

Interview neboli rozhovor je metoda získávání dat o pedagogické realitě a spočívá ve verbální komunikaci mezi výzkumným pracovníkem a respondentem. Jelikož se ne každému rozhovoru může říkat interview je používání pojmu interview přesnější a výstižnější. Obrovská výhoda oproti jiným metodám je navázání osobního kontaktu. Ten umožňuje hlubší proniknutí do motivů a postojů respondentů. Můžeme sledovat respondentovi reakce na každou kladenou otázku, podle toho jsme schopni usměrňovat další průběh (Chráska, 2016).

Gavora (1996) tvrdí, že interview se dává raději přednost před dotazníkem, pokud zjišťujeme bezprostřední, osobní či důvěrné odpovědi. Otázky kladené mezi čtyřma očima

by měly výzkumníkovi dávat jistotu, že se jedná o pravdivé odpovědi. Pokud se domníváme, že návratnost dotazníku bude malá, dáváme přednost interview.

Nevýhodou interview je časová náročnost. Interview s padesáti lidmi trvá podstatně déle než zadat dotazník stejnému počtu respondentů (Gavora, 1996).

Chráška (2016) doporučuje začínat obecnějšími otázkami, používat diktafon a mít přesný záznam.

Při konstrukci rozhovoru jsme postupovali následovně:

1. Formulace cíle rozhovoru
2. Promyšlení struktury rozhovoru
3. Formulace jednotlivých položek rozhovoru

Rozhovor se skládá ze dvou částí:

- **úvodní část**, kde jsou základní demografické údaje
 - a) *Jaká je Vaše pedagogická praxe?*
- **vlastní položky (otázky) rozhovoru**

Rozhovor jsme složili ze 16 položek (otázek). Rozhovor jsme při průběhu doplnili o otázku č.12. Konečný počet položek (otázek) byl tedy 17. Všechny z otázek jsou otevřené. Veškeré údaje z rozhovoru jsme zpracovali kvalitativně i kvantitativně. Při kvalitativní analýze dat popisujeme získané údaje slovně. Při kvantitativní analýze dat vyjadřujeme množství odpovědí a jejich procentuální zastoupení.

Rozhovory probíhaly na nejmenované základní škole v Plzni. Měli jsme možnost provést rozhovor se šesti paními učitelkami z 1. stupně základní školy v Plzni.

Kompletní rozhovor je v **příloze č. 3**. Přepis jednoho rozhovoru je v **příloze č. 4**.

4.3 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU

Švaříček (2014) tvrdí, že neexistuje jen jedna vhodná metoda nebo jeden metodologický přístup, který by byl vhodný pro zkoumání všech pedagogických otázek.

Pro výzkum jsme zvolili tzv. **záměrný výběr**, který popisujeme níže v textu. **Zjištěné výsledky platí pouze pro tento zkoumaný vzorek, nelze je zobecňovat.**

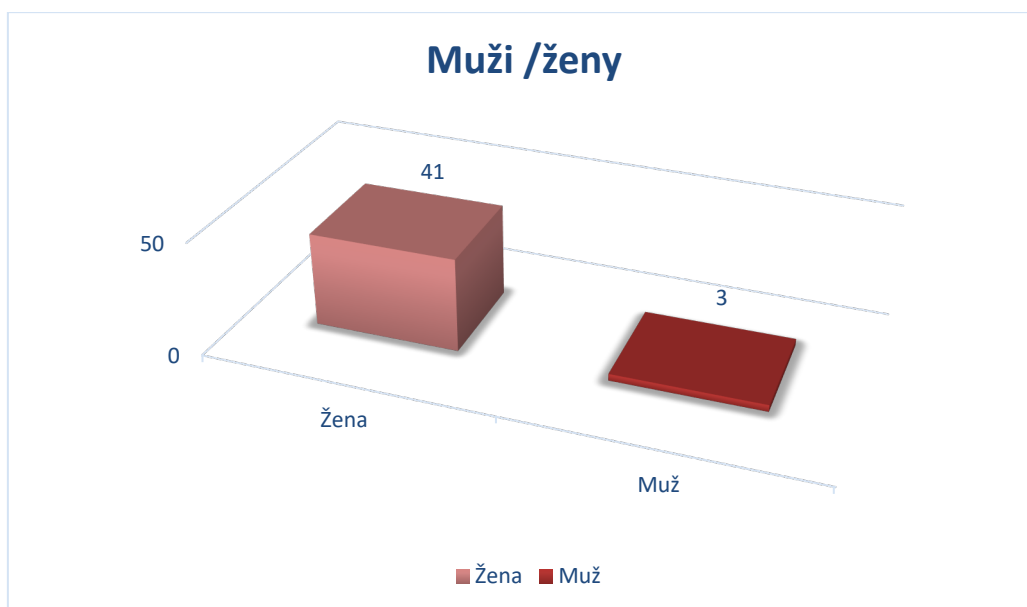
Kritéria záměrného výběru:

- Učitel, který vyučuje
- Učitel, který působí na 1. stupni ZŠ
- Učitel působí na základní škole v Plzeňském kraji

Výzkumnou sondu jsme uskutečnili pomocí sociálních sítí a ochoty spolužaček, které již vyučují.

Pro učitele 1. stupně jsme sestavili dotazník v online podobě. Dotazníkové šetření a rozhovory probíhaly v březnu 2022. Do dotazníkového šetření se zapojilo celkem 44 učitelů z 1. stupně základních škol v Plzeňském kraji. Přesné rozložení žen a mužů uvidíme v následujícím grafu č. 1. Do rozhovorů bylo zapojeno šest paních učitelek z 1. stupně školy v Plzni, kde přesné rozložení zjistíme níže, z grafu č. 2.

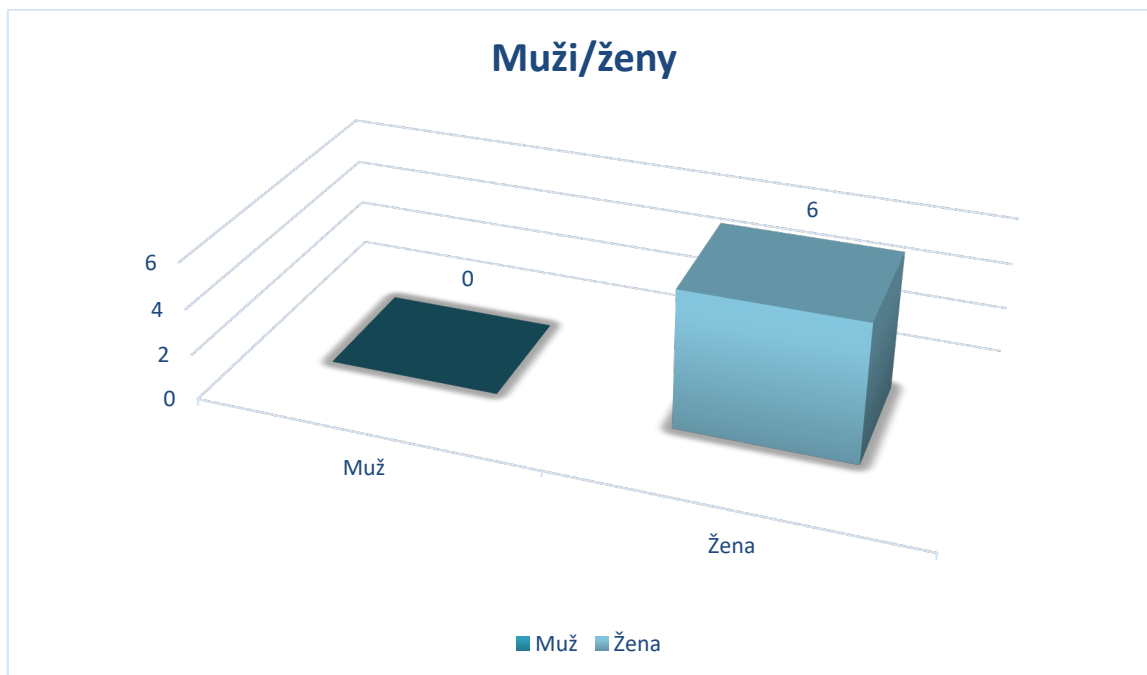
Graf 1: Rozložení žen a mužů (dotazník)

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 1 můžeme vidět přesné rozložení žen a mužů. Respondentů v dotazníkovém šetření bylo celkem 44. Z toho 93 % žen, což odpovídá 41 respondentkám a pouze 7 % mužů, což se rovná 3 respondentům.

Graf 2: Rozložení žen a mužů (rozhovor)

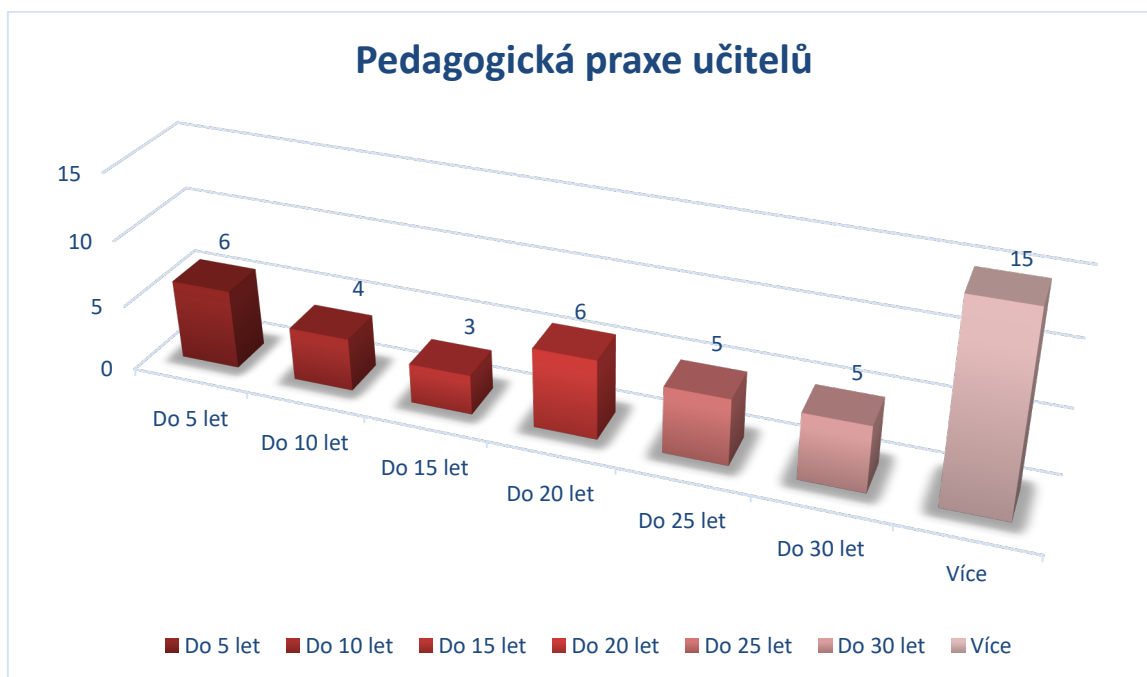

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 2 můžeme vidět, že bylo celkem 6 žen, což je 100 %. Učitel se rozhovoru nezúčastnil žádný. Pro rozhovor jsem si sama vybrala šest paních učitelek ze stejné Plzeňské školy. Paní učitelky byly velice milé a na mé otázky z rozhovoru ochotně odpověděly.

Na následujícím grafu č. 3 uvidíme rozložení délky pedagogické praxe respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkové šetření.

Graf 3: Délka pedagogické praxe učitelů 1. stupně ZŠ (dotazník)

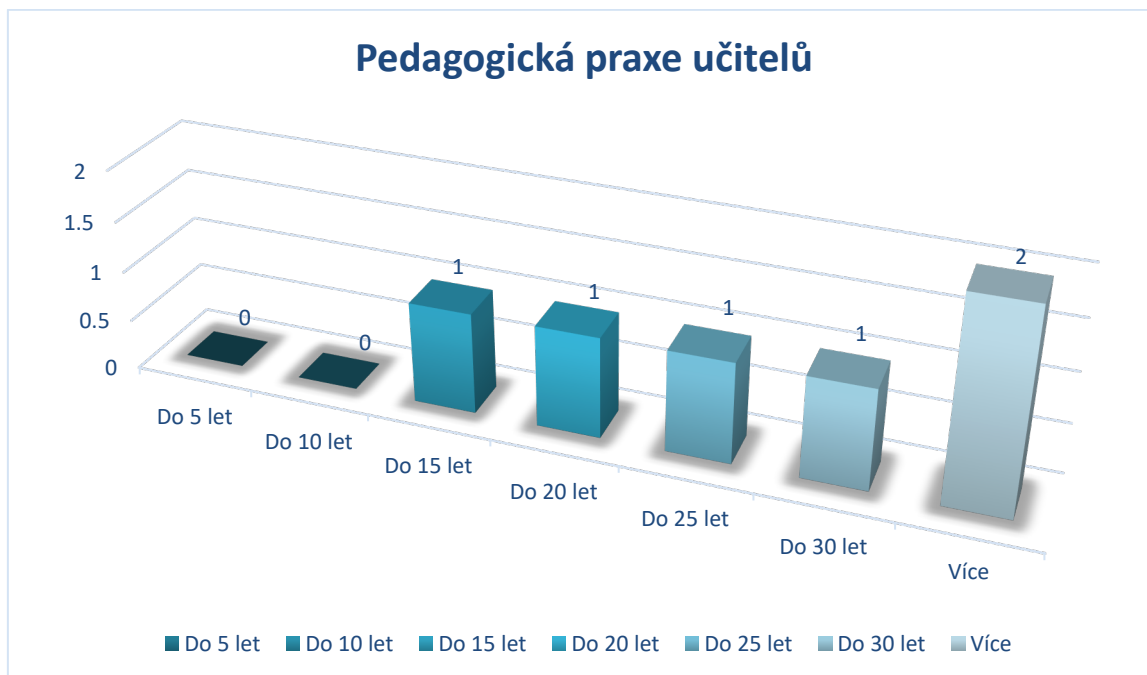

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 3 můžeme vidět procentuální zastoupení pedagogické praxe učitelů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. Nejvíce bylo 15 respondentů, kteří vyučují více než 30 let a to odpovídá 34 % učitelů. Učitelů s praxí do 20 let bylo 6 a odpovídá to 14 %. Stejný počet respondentů bylo s praxí do 5 let. Odpovídalo také 5 respondentů s praxí do 30 let a do 25 let, což se rovná 11 %. Čtyři respondenti do 10 let praxe a to bylo 9 %. Nejméně odpovídalo učitelů s praxí do 15 let, což bylo jen 7 %, které znamenají 3 respondenty.

Na dalším grafu (graf č. 4) budeme mít možnost vidět délku pedagogické praxe učitelů, kteří se zúčastnili rozhovorů.

Graf 4: Délka pedagogické praxe učitelů na 1. stupni ZŠ (rozhovor)

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 4 můžeme vidět délku pedagogické praxe učitelů, kteří se byli ochotni zúčastnit mého dotazníku. Dva respondenti byli ze skupiny více než 30 let pedagogické praxe, to odpovídá 33 %. Po jednom učiteli bylo ze skupin do 25, do 20, a do 15 let pedagogické praxe, což shodně odpovídá 17 %. Respondenti na rozhovory do 10 a do 5 let praxe se nezúčastnili žádní respondenti.

4.4 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

V této kapitole jsme rozebrali výsledky dotazníků a rozhovorů vedenými s učiteli z praxe na 1. stupni základních škol v Plzeňském kraji. Veškeré zjištěné údaje z dotazníků i z rozhovorů jsme zpracovali kvalitativně i kvantitativně. Z důvodu přehlednosti je využito grafů. Následně je ke každému uveden slovní komentář. Nejprve jsme analyzovali výsledky dotazníků a poté výsledky rozhovorů.

4.4.1 ANALÝZA VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKU

Výsledky dotazníku jsme uvedli podle jednotlivých položek. Výsledky uzavřených otázek jsme zpracovali do grafů. Otevřené odpovědi jsme rozebrali dle odpovědí jednotlivých respondentů.

Jeden z respondentů u každé povinné otevřené otázky neuvedl odpověď.

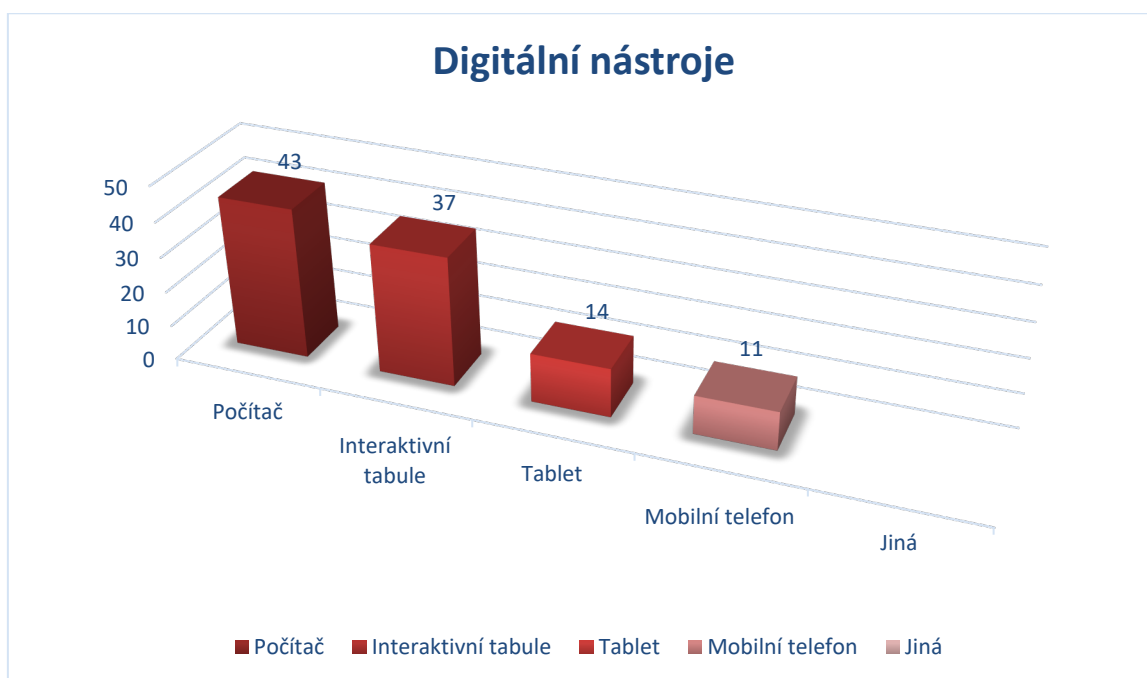
Otázka č. 1: Které nástroje využíváte při výuce podporující digitalizaci vzdělávání na 1. stupni ZŠ?

V této otázce měli respondenti na výběr tyto odpovědi:

- a) Počítač
- b) Interaktivní tabuli
- c) Tablet
- d) Mobilní telefon
- e) Jiná

Respondenti mohli vybrat jednu nebo více odpovědí. Cílem této otázky bylo zjistit, které digitální technologie jsou na škole na 1. stupni učitelé nejvíce využívány. V grafu č. 5 uvádíme přehled odpovědí učitelů na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Graf 5: Využívané digitální nástroje na 1: stupni ZŠ (dotazník)

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 5 můžeme vidět, které digitální nástroje jsou na 1. stupni ZŠ nejvíce využívány. Celkem 43 respondentů odpovědělo, že využívá počítač. Pouze jediný respondent počítač při své výuce nepoužívá. To ale neznamená, že nevyužívá jiné digitální nástroje. Mohl zaškrtnout např. tablet nebo jiný digitální nástroj. Interaktivní tabuli do

výuky zapojuje celkem 37 učitelů. Čtrnáct respondentů odpovědělo, že při výuce na 1. stupni používá tablet. Mobilní telefon při výuce podporující digitalizaci vzdělávání využívá 11 respondentů. Odpověď jiná nevyužil žádný z respondentů.

Otázka č. 2: Jak rozumíte pojmu „digitalizace ve vzdělávání“ na 1. stupni ZŠ?

Otázka č. 2 byla otevřená. Cílem této otázky bylo, dozvědět se, jak respondenti rozumí pojmu „digitalizace ve vzdělávání na 1. stupni ZŠ“.

Jelikož se jednalo o otevřenou otázku, dozvěděli jsme se mnoho různých odpovědí. Zde budeme interpretovat některé z nich. V mnoha případech se objevovaly odpovědi typu „zapojení techniky, zapojení moderní techniky, moderní technologie, zavádění digitálních technologií do výuky“.

Někteří respondenti se rozepsali více „využití digitálních technologií ve výuce nejen učiteli, ale i žáky, a hlavně vybavení všech tříd PC a interaktivními tabulemi“. „Využití technologií pro zefektivnění, oživení výuky. Žáci se zaujetím procvičují učivo“, nebo „využívání elektroniky během výuky, řešení rébusů, luštění různého kódování a podobně“, a „rozumné využití počítačů (tabletů, mobilů) s výukovými programy“, byly další odpovědi, které se v dotazníku objevily.

Otázka č. 3: Jak rozumíte pojmu „digitalizace ve výchově“ na 1. stupni ZŠ?

Otázka č. 3 byla otevřená, tudíž se respondenti mohli rozepsat a sdělit svůj názor. Cílem této otázky bylo zjistit, jak rozumí pojmu „digitalizace ve výchově na 1. stupni ZŠ“.

Bylo zde opět mnoho různých odpovědí. Objevovaly se zde odpovědi „práce na PC, počítače, odpovědné využití technologie, seznámení dětí s technikou, častější a efektivnější využívání počítačů, tabletů“.

Další názory byly takové, že je důležité žáky naučit správně používat interaktivní pomůcky a „vychovávat děti k bezpečné práci s nimi“. Či „mluvit s dětmi o + a – techniky, i o nebezpečí s tím spojeným“, a „uplatňování digitálních materiálů k tomu, aby si žáci mohli samostatně vyhledávat, vést je k tomu, aby digitální technologie uměli ovládat“.

Jiný respondent odpověděl, že „naučit žáky využívat digitální technologie tak, aby to bylo užitečné pro běžný život“, nebo přejít u dětí od hraní her na zařízení k praktickému využití – vyhledávání, zpracování apod“. Objevila se zde i odpověď typu „podpora a buzení zájmu v žácích o využívání digitálních technologií“.

Otázka č. 4: Jakým způsobem ovlivňuje digitalizace vzdělávání výukový proces na 1. stupni ZŠ?

U otázky č. 4 byla opět otevřená odpověď. Cílem otázky bylo, zjistit, jak je výukový proces na 1. stupni ovlivňován digitalizací vzdělávání. Respondenti zde mohli sepsat svůj názor.

Ze všech 43 názorů byl pouze jeden jediný negativní. A to byla odpověď „za mě negativním, ale v dnešní době je to stále rozšířenější jev“.

Ostatní, tedy zbylých 42 respondentů (jedna odpověď nebyla uvedena) odpovědělo, že digitalizace vzdělávání ovlivňuje výukový proces na 1. stupni kladně: „zajímavá výuka, více možností, více informací, pestřejší výuka, úspora času, urychlení práce, zjednodušení výuky, větší názornost“.

Někteří respondenti se rozepsali více a zde budeme citovat některé jejich odpovědi. „Vše je on-line, procvičování, různé hry apod.“. „Usnadňuje výuku, popřípadě ji dělá zajímavější“. „V dnešní době si myslím, že digitalizace ovlivňuje děti jak doma, tak ve škole. Děti výuka více vtáhne a vzdělávání je zábavnější.“. „Zefektivnění výuky, oživení, žáci jsou motivovanější, rozvíjí se i jiné dovednosti“. „Umožňuje názornější seznámení s obsahem výuky, netradiční a pro děti atraktivnější formy procvičování“. „Děti se učí smysluplně využívat nové technické vymoženosti – ne jenom ke hrám“. „Posouvá kupředu a přizpůsobuje se životu 21.století“.

Otázka č. 5: Pokud chápete digitalizaci jako využívání ICT technologií ve výuce, pak to je:

V této otázce měli respondenti na výběr tyto odpovědi:

- a) Pro žáky názornější
- b) Pro žáky více motivující
- c) Pro žáky efektivnější
- d) Pro učitele náročnější na přípravu
- e) Jiná

Respondenti mohli vybrat jednu nebo více odpovědí. Cílem této otázky bylo zjistit, jaký má digitalizace význam pro žáky a učitele. V grafu č. 6 uvádíme přehled odpovědí učitelů na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Graf 6: Význam digitalizace na 1. stupni ZŠ

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 6 můžeme vidět, že pokud učitelé berou digitalizaci jako využívání ICT ve výuce, je to pro žáky názornější. Tuto odpověď vybralo 37 odpovídajících respondentů z 1. stupně škol v Plzeňském kraji. Na druhém místě nejvíce odpovídali, že využívání digitalizace je pro žáky více motivující. Tuto odpověď vybralo celkem 25 osob. Dvacet tři respondentů zvolilo odpověď, že je to pro žáky efektivnější. Sedmnáct učitelů považuje digitalizaci ve výuce jako náročnější na přípravu. Pro odpověď jiné se nerozhodl žádný z respondentů.

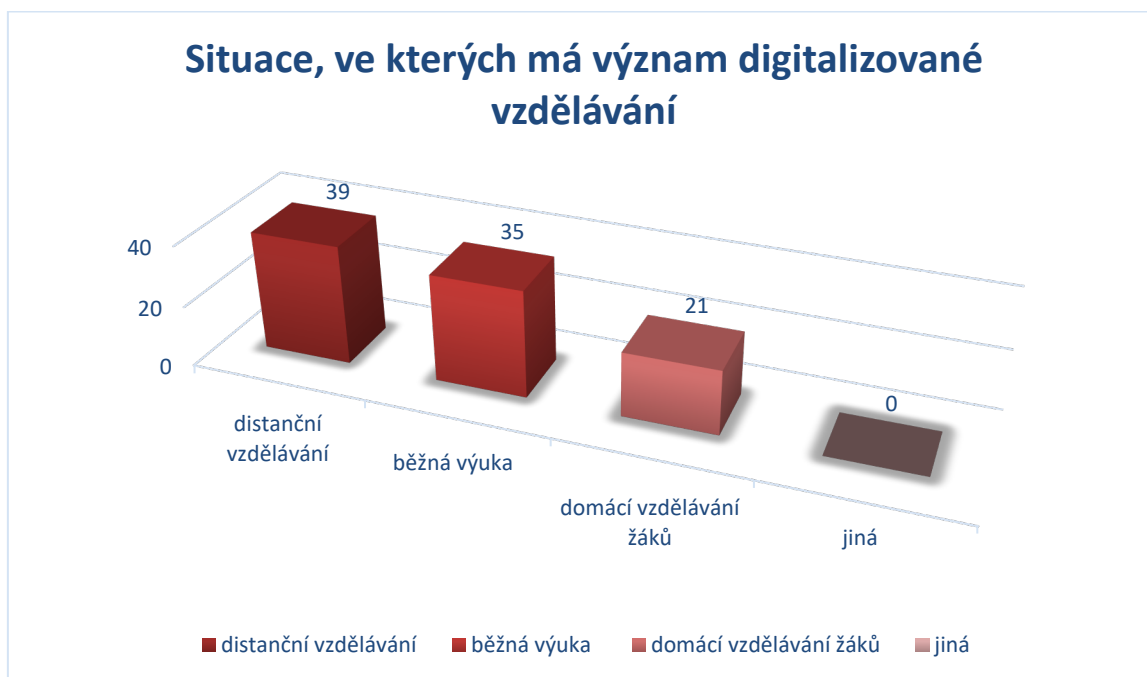
Otázka č. 6: Pokud je vzdělávání digitalizované, má to pro učitele význam v situacích:

V této otázce měli respondenti na výběr tyto odpovědi:

- Distanční vzdělávání
- V běžné výuce
- Domácí vzdělávání
- Jiná

Respondenti mohli vybrat jednu nebo více odpovědí. Cílem této otázky bylo zjistit, při jakých situacích má digitalizované vzdělávání význam. V grafu č. 7 uvádíme přehled odpovědí učitelů na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Graf 7: Situace, ve kterých má význam digitalizované vzdělávání

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 7 můžeme vidět, při jakých situacích má pro učitele význam digitalizované vzdělávání. Respondenti měli na výběr ze tří zadaných odpovědí a odpovědi „jiné“. Pro odpověď jiné se nikdo z respondentů nerozhodl. Pro odpověď „domácí vzdělávání žáků“ se rozhodlo nejméně respondentů a to 21. V „běžné výuce“ zvolilo jako svoji odpověď 35 respondentů a nejvíce zvolilo odpověď při distanční výuce a to 39 odpovídajících respondentů.

Odpověď s nejvíce hlasy, a to distanční vzdělávání, se opravdu potvrdilo při pandemii covidu-19. Bez digitalizované výuky by byla situace daleko jiná. Digitalizovaná výuka tuto situaci opravdu zjednodušila.

Otázka č.7: Domníváte se, že digitalizace vzdělávání (využívání ICT, multimédia) ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ?

V této otázce měli respondenti na výběr tyto odpovědi:

a) Ano

b) Ne

Jedná se o uzavřenou otázku a respondenti se museli rozhodnout pouze pro odpověď „ANO/NE“. Cílem otázky bylo zjistit, zda digitalizace vzdělávání (používání ICT a multimédií) ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ. Přehled odpovědí uvidíme níže na grafu č. 8.

Graf 8: Komunikace žáků na 1. stupni ZŠ

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 8 můžeme vidět rozložení respondentů, kteří si myslí, že digitalizace vzdělávání (využívání ICT, multimédií) ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ. Celkem 29 respondentů odpovědělo „ANO“, tudíž si myslí, že digitalizace vzdělávání nějakým způsobem ovlivnila komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ. Dvacet devět respondentů se rovná 66 %. Patnáct respondentů odpovědělo „NE“, tudíž je jejich názor takový, že digitalizace vzdělávání neovlivnila žádným způsobem komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ. To se rovná 34 %.

Otázka č. 8: Pokud jste odpověděli „ANO“ napište, jak digitalizace vzdělávání ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ?

Otázka č. 8 je otevřená a byla jen pro 66 % respondentů, kteří u otázky č. 7 odpověděli „ANO“. To odpovídá 29 osobám. Cílem této otázky bylo zjistit, jak podle nich digitalizace ovlivnila komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ.

Mnoho respondentů se shodlo na tom, že žáci mezi sebou tolik nekomunikují, a že se neumějí správně vyjadřovat. Převládaly odpovědi, že digitalizace ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni hlavně negativně, ale našly se i pozitivní odpovědi.

Z kladných odpovědí budeme některé citovat zde *„žáci jsou spolu více propojeni díky sociálním sítím“*, *„děti mají větší přehled, porozumění pojmům“*, *„žáci se učí různými formami“*, *„mají díky digitálním technologiím větší slovní zásobu“*. Tyto odpovědi se vícekrát opakovaly.

V následujícím textu budeme citovat negativní odpovědi. *„Negativně, děti si spolu nepodívají, ale pouze sdílejí“*. *„Děti spolu méně mluví, kdybychom na škole neměli pravidlo vypnutých mobilů během dopoledne, jen by do nich koukaly. Vymlouvaly by se, že se učí, ale nebyla by to pravda, nehodlám je kontrolovat, jak policajt“*, *„Digitalizace stejně jako vše ostatní děti ovlivňuje, to se týká i jejich komunikace. Nicméně je složité odpovídat, jelikož není předem stanoveno, jak byla technologie využita a za jakým účelem. Obecně lze říci, že digitalizace komunikaci urychluje, nikoli zkvalitňuje. Vše ale závisí na přístupu“*. *„Někteří neumí komunikovat normálně (chyby v psané komunikaci), ale s digitálními technologiemi umí lépe než dospělí“*. *„Omezuje slovní zásobu. Uchyluje děti ke zkratkovité komunikaci pomocí smajlíků“*. *„Neumí se vyjadřovat, slabá slovní zásoba, nedokážou řešit problémy běžného chodu třídy“*.

Otázka č. 9: Domníváte se, že digitalizace vzdělávání (využívání ICT, multimédia) ovlivňuje spolupráci žáků na 1. stupni ZŠ?

Otázka č. 9 byla otevřená, proto jsme získali mnoho různých názorů. Cílem této otázky bylo zjistit, zda si respondenti myslí, že digitalizace vzdělávání ovlivňuje spolupráci žáků na 1. stupni ZŠ.

Jeden z respondentů odpověděl, *„nevím“*. Celkem 9 respondentů si myslí, že digitalizace vzdělávání neovlivňuje spolupráci žáků na 1. stupni ZŠ. Z toho 8 odpovědí bylo *„ne“*. Ta osmá byla *„ne, neboť hodina není postavena jen na práci s interaktivní tabulí nebo jiným digitálním zařízením“*.

Zbytek respondentů měl opačný názor a to, že digitalizace vzdělávání, nějakým způsobem spolupráci žáků na 1. stupni ZŠ ovlivňuje. Celkem 18 respondentů odpovědělo *„ano“*. Někteří se rozepsali více a já zde budu citovat některé jejich negativních odpovědí. *„Ano, ale záleží na konkrétních aktivitách“*. *„Ano, je to stejné jako u komunikace. Jedná se*

spíše o individuální činnost jedince“. „Ano, jsou zvyklí vystupovat sami za sebe a moc spolupracovat neumějí“.

Zde budeme citovat kladné odpovědi. „Ano, u nás ve škole děti s tabletem krásně spolupracují ve dvojicích, nebo si u interaktivní tabule dokážou poradit a určí si pořadí, jak půdou po sobě“. „Děti mají většinou větší motivaci do úkolů, ke kterým je zapotřebí digitálních technologií, tím se i zvyšuje ochota více spolupracovat“.

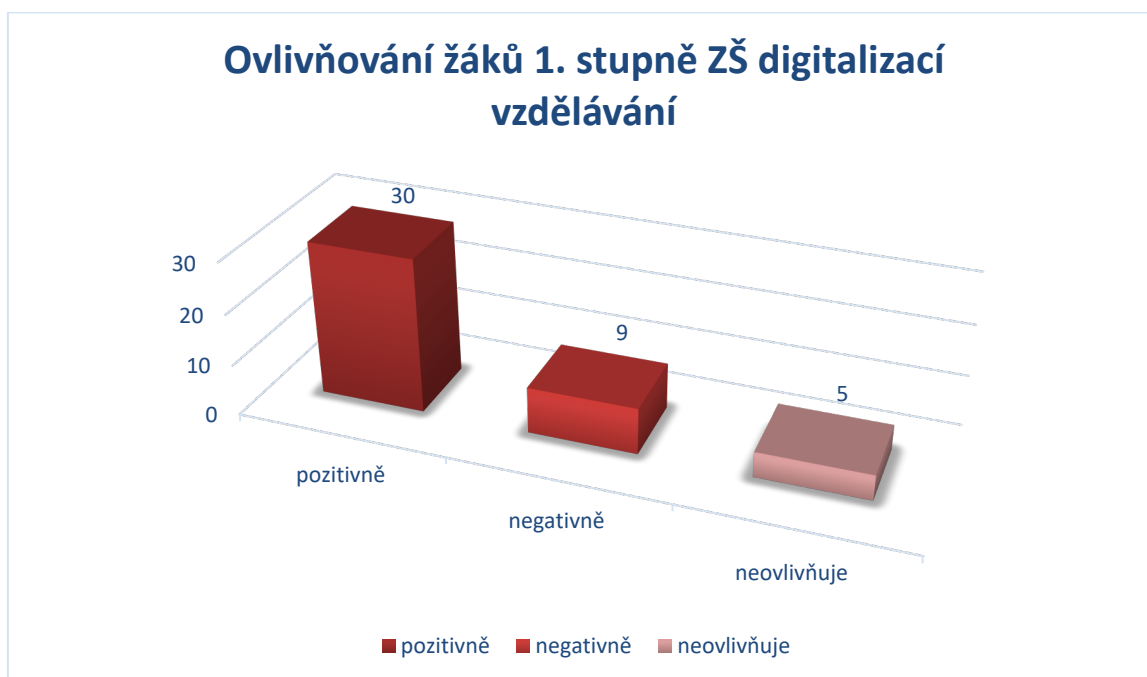
Otázka č. 10: Digitalizace vzdělávání (využívání ICT, multimédií) ovlivňuje žáky na 1. stupni ZŠ:

V této otázce měli respondenti na výběr tyto odpovědi:

- a) Pozitivně
- b) Negativně
- c) Neovlivňuje

Jedná se o uzavřenou otázku, respondenti museli vybrat jednu z možných odpovědí. Cílem této otázky bylo zjistit, zda digitalizace vzdělávání (využívání ICT, multimédií) ovlivňuje žáky na 1. stupni ZŠ. Přehled odpovědí si budeme moci prohlédnout na následujícím grafu (graf č. 9).

Graf 9: Ovlivňování žáků 1. stupně ZŠ digitalizací vzdělávání

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 9 můžeme vidět názor respondentů, které se týkají ovlivňování žáků 1. stupně ZŠ digitalizací vzdělávání. Odpověď pozitivně zvolilo 68 % což odpovídá 30 učitelům. Negativně odpovědělo celkem 9 učitelů, to se rovná 21 %. A odpověď neovlivňuje vybralo 11 % odpovídajících, což bylo 5 osob.

Otázka č. 11: Pokud jste odpověděli „NEGATIVNĚ/POZITIVNĚ“, napište jak?

Otázka č. 11 byla otevřená jen pro 89 % respondentů. Zbýlých 11 % tuhle otázku přeskočilo. To odpovídá 39 odpovědím. Odpovědí jsem získala o dvě méně a to 37. Cílem této otázky bylo zjistit, jaké jsou konkrétní odpovědi na předchozí otázku, jak digitalizace ovlivňuje žáky na 1. stupni ZŠ.

Některé z odpovědí, které tvrdí, že jsou žáci ovlivňováni pozitivně. „*Děti se naučí s ICT a multimédií*“. „*Pomáhá pochopit a zpracovat učivo jiným způsobem*“. „*Žáci jsou více motivováni a více si toho zapamatují*“. „*Digitalizace je přirozená součást jejich života, přirozeně reagují*“. „*Pozitivně – žáci spolu musí komunikovat a přemýšlet nad odpovědí, vnímat obsah sledovaného učiva*“. „*Žáci jsou zručnější a připravenější do života, kdy tyto technologie budou určitě potřebovat*“. „*Zvyšuje se jejich zájem o učení, je to pro ně zajímavá aktivita, zpestření výuky*“. „*V současné době je důležité umět s technologiemi zacházet*“. „*Rozšiřuje spektrum vědomostí, učí děti orientovat se a pracovat s digitálními technologiemi*“.

Na druhou stranu odpovědi, které tvrdí, že žáci jsou digitalizací ovlivňováni negativně. Těch odpovědí bylo o poznání méně – pouze devět. „*Děti jsou méně spolu, jazyk je okleštěný, neumí se k sobě chovat, pokud není zvládnuté množství využívání ICT*“. „*Žáci se spolu neumí bavit ani si hrát*“.

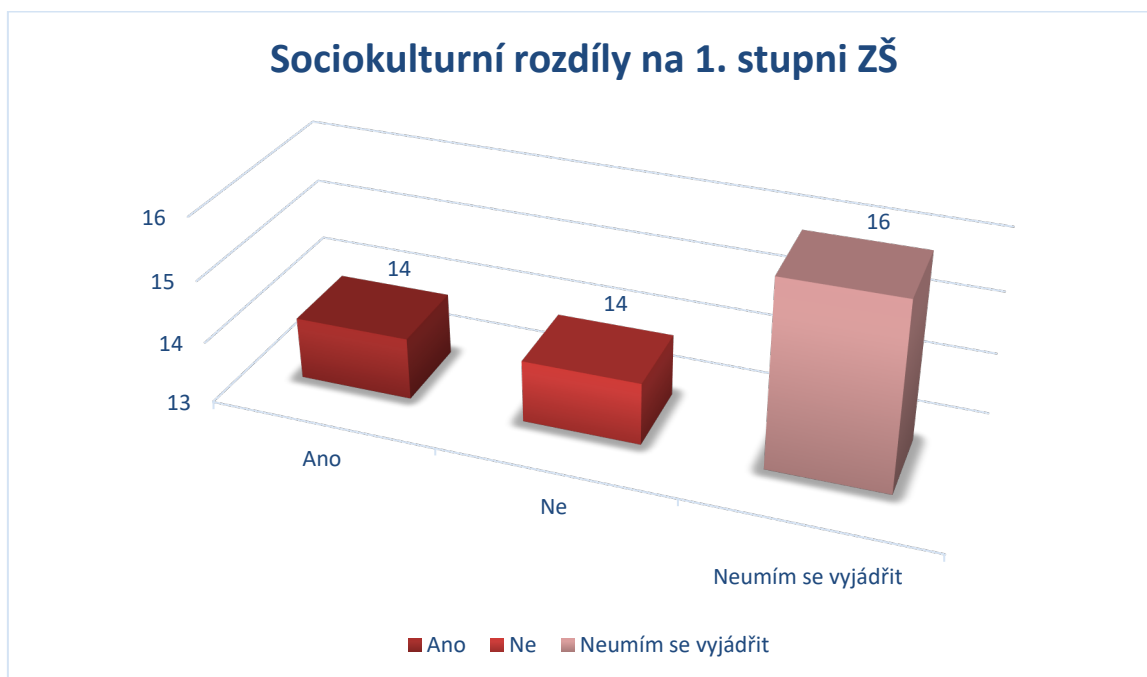
Otázka č. 12: Myslíte si, že digitalizace vzdělávání prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ?

V této otázce měli respondenti na výběr tyto odpovědi:

- a) Ano
- b) Ne
- c) Neumím se vyjádřit

Jedná se o uzavřenou otázku, respondenti museli vybrat jednu z možných odpovědí. Cílem této otázky bylo zjistit, zda jsou prohlubovány digitalizací vzdělávání sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ. Přehled odpovědí uvidíme níže na grafu č. 10.

Graf 10: Prohlubování sociokulturních rozdílů na 1. stupni ZŠ

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 10 můžeme vidět názor respondentů, zda si myslí, že digitalizace vzdělávání ovlivňuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ. Nejvíce respondentů zvolilo odpověď neumím se vyjádřit bylo to celých 36 %, to bylo 16 osob. Shodně 32 % získaly odpovědi „ANO/NE“. To odpovídalo 14 respondentům.

Otázka č. 13: Pokud jste odpověděli „ANO/NE“ vysvětlete svůj názor.

Otázka č. 13 byla otevřená pro respondenty, kteří v otázce č. 12 odpověděli „ANO/NE“. Jednalo se celkem o 28 respondentů. Cílem této otázky bylo zjistit konkrétní názory na to, jak digitalizace ovlivňuje nebo neovlivňuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ.

Odpověď „ano“ zvolilo 14 osob. Jednalo se většinou o odpovědi typu, že každá rodina má jiné finanční možnosti a není schopná zaplatit nejnovější technologie. „Ano – finanční situace domácnosti, porovnávání vybavení, telefonu, počítače, kolik mám a co mám dovoleno...“. „Každé dítě má jiné rodinné zázemí, zabezpečení a možnosti“.

„Některé děti prostě nemají možnosti jako jiné“. „V některých rodinách jsou finance na lepší vybavení, jinde. Vše se pak od toho odvíjí a vytváří to mezi dětmi rozdíly“.

Odpověď „ne“ vybralo také 14 osob. Objevovaly se odpovědi, že žáci mají ve škole stejné vybavení, stejné podmínky a stejné možnosti. *„Ve škole mají všichni přístup k zařízení“. „Děti nepoužívají vlastní vybavení, ve třídě je pro všechny stejné“.* *„Ne, protože i žáci ze sociálně slabších rodin se k technologii dostanou alespoň ve škole“.* *„Digitální technologie jsou prostředkem k dosažení daného cíle. Nedomnívám se, že prohlubují rozdíly, pokud jsou využity jako pomůcka“.*

Mezi odpověďmi se objevil názor, že pokud se zajistí přístup k digitálním technologiím i pro žáky sociálně znevýhodněné, může to sociokulturní rozdíly naopak zmenšovat.

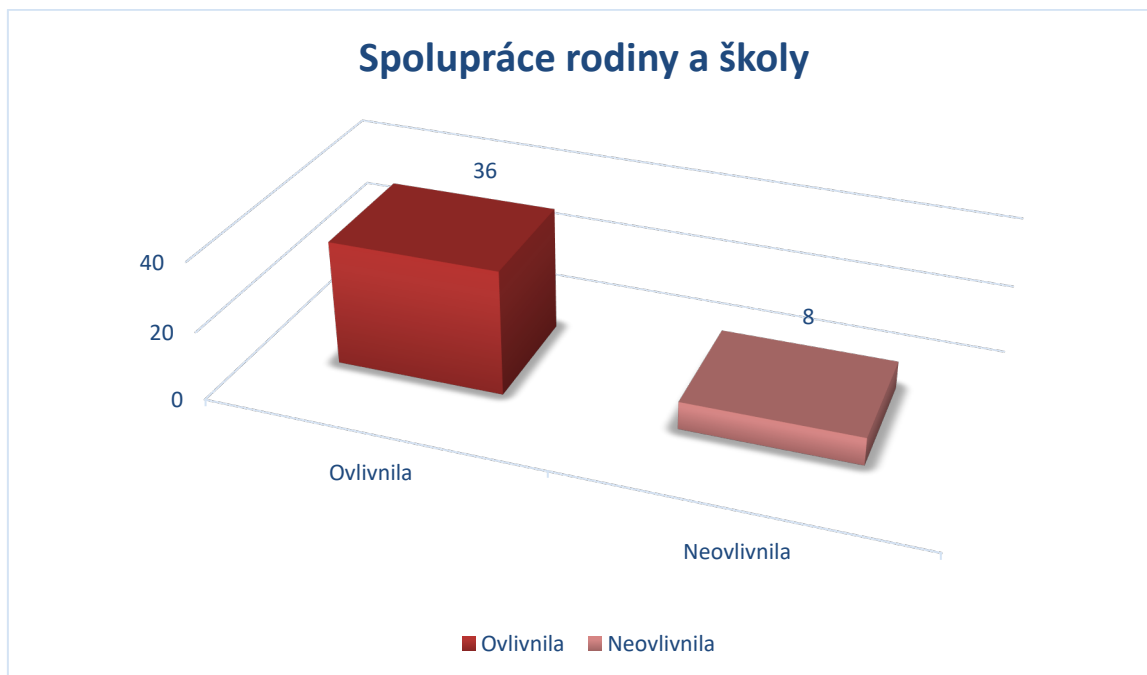
Otázka č. 14: Ovlivnila digitalizace výchovy spolupráci rodiny a školy?

V této otázce měli respondenti na výběr tyto odpovědi:

- a) Ovlivnila
- b) Neovlivnila

Jedná se o uzavřenou otázku, respondenti museli vybrat jednu z možných odpovědí. Cílem této otázky bylo zjistit, zda digitalizace výchovy ovlivnila spolupráci rodiny a školy. Přehled odpovědí si můžeme prohlédnout na následujícím grafu (graf č. 11).

Graf 11: Ovlivňování digitalizací výchovy spolupráci rodiny a školy

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 11 můžeme vidět názory respondentů na to, zda digitalizace výchovy ovlivnila spolupráci mezi rodinou a školou. Většina 82 % odpovědělo, že „ovlivnilo“, jedná se o 36 respondentů. Pouze 8 zvolilo odpověď „neovlivnila“, což odpovídá 18 %.

Otázka č. 15: Pokud jste odpověděli „OVLIVNILA“, vysvětlete jak?

Otázka č. 15 byla otevřená, ale pouze pro respondenty, kteří v předchozí otázce č. 14 odpověděli „ovlivnila“. Těch, jak můžeme vidět na grafu č. 11 bylo 82 % a odpovídá to 36 respondentům. Cílem této otázky bylo zjistit přesné názory, jak tedy digitalizace ovlivnila spolupráci rodiny a školy.

Všech 36 respondentů se shodlo na tom, že digitalizace ovlivnila výuku na 1. stupni ZŠ pozitivně. Žádná z odpovědí nebyla negativní. Objevovaly se odpovědi, že je to velká výhoda, protože usnadnila se komunikace s rodiči, že jsou rodiče více zapojeni do vzdělávání. Že to učitelům usnadnilo práci, a že jsou učitelé s rodiči více v kontaktu. Rodiče i žáci se více naučili s počítačem/tabletem/telefonem, byli nuceni se naučit používat nové programy, se kterými dosud neměli zkušenosti. „*Děti se naučily pracovat s teamsy, úkoly nebo procvičování dávám tam, můžou se tomu věnovat i samy bez rodičů, ulehčení práce rodičům*“.

Odpovědi se týkaly i distanční výuky, protože rodiče mohli vidět, jak výuka probíhá a dalo jim to zase jiný pohled. *„Bylo to vidět při distanční výuce, kdy rodiče viděli naši přímou práci v hodinách a teď jsou mnohem přístupnější našim postřehům a radám“.* *„V covid době mohla rodina více komunikovat se školou“.*

Zde budeme citovat některé pozitivní odpovědi, které jsme získali. *„Rodiče jsou více zapojeni do vzdělání svých dětí“.* *„Rodiče i děti si prohloubili znalosti v ovládání technologií“.* *„Velmi se zrychlila vzájemná komunikace škola – rodič“.* *„Vše je rychlejší, ale také přehlednější. Rodiče mohou být informováni ihned o všem. Žák nemůže zapomenout nebo ztratit žákovskou knížku s poznámkou nebo špatnou známkou“.* *„Ovlivnila komunikaci, zadávání úkolů, možnost vše řešit přes školu on-line“.* *„Ano ovlivnila, je to rychlejší forma předávání informací. Posíláme rodičům fotografie a videa“.* *„Digitalizace obecně zintenzivnila komunikaci mezi rodiči a školou“.*

Otázka č. 16: Ovlivnila digitalizace výchovu žáků na 1. stupni ZŠ?

V této otázce měli respondenti na výběr tyto odpovědi:

- a) Ovlivnila pozitivně
- b) Ovlivnila negativně
- c) Neovlivnila

Jedná se o uzavřenou otázku, respondenti museli vybrat jednu z možných odpovědí, to můžeme vidět na následujícím grafu č. 12. Cílem této otázky bylo zjistit, zda digitalizace výchovy ovlivnila výchovu žáků na 1. stupni ZŠ.

Graf 12: Ovlivňování digitalizací výchovu žáků na 1. stupni ZŠ

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 12 vidíme názory na ovlivňování digitalizací výchovy žáků na 1. stupni ZŠ. Nejvíce respondentů vybralo odpověď, že digitalizace „*ovlivnila pozitivně*“ výchovu žáků na 1. stupni ZŠ. Bylo to celkem 19 odpovídajících to odpovídá 43 % respondentů. Odpověď „*neovlivnila*“ zvolilo 15 respondentů a odpovídá to 34 %. Nejméně hlasů získala odpověď „*ovlivnila negativně*“, bylo to 23 %, což je 10 respondentů.

Otázka č. 17: Pokud podle Vás ovlivnila „POZITIVNĚ/NEGATIVNĚ“, vysvětlete svůj názor.

Jedná se o otevřenou otázku, ale opět odpovídali pouze respondenti, kteří v minulé otázce odpověděli „*pozitivně/negativně*“. Jedná se tedy o 29 respondentů. Cílem otázky je zjistit jak konkrétně pozitivně nebo negativně digitalizace ovlivnila výchovu žáků na 1. stupni ZŠ.

Že digitalizace ovlivnila výchovu žáků na 1. stupni pozitivně vybralo 19 respondentů. Některé odpovědi se shodovaly v tom že, žáci se naučili samostatnosti, nejsou tolik závislí na rodičích. Že je škola více baví a chodí tam raději. Dále se objevovaly odpovědi, že mají kladnější vztah k technologiím, protože s nimi umí lépe zacházet. Respondenti se shodli na tom, že se u žáků rozvíjí další nové dovednosti, které by bez digitalizace neměli.

V tomto odstavci budeme citovat některé z odpovědí. „*Rozvoj samostatnosti, žáci umí ovládat technologie*“. „*Děti byly nuceny se naučit s počítačem, staly se sebevědomější. I spolu více komunikují mimo výuku*“. „*Žáci jsou více samostatní a učí se hledat si informace*“.

Naopak 10 respondentů odpovědělo, že výchova žáků je digitalizací ovlivněna negativně. V negativních odpovědích se opakovalo, že žákům chybí fyzický kontakt, že mají méně času na osobní vztahy. Ve více odpovědích se objevovala otázka šikany, protože žáci mají přístup k násilí ve filmech a počítačových hrách nebo to, že rodiče mají na žáky méně času a tím se i zhoršuje slovní zásoba žáků, protože se s nimi tolik nemluví.

Zde bychom rádi citovali některé názory. „*Za mě určitě negativně, děti mají menší zájem o četbu knih a leckdy menší slovní zásobu*“. „*Méně se s dětmi komunikuje, má to vliv na vztahy, šikana pomocí ICT*“. „*Děti se mnohem intenzivněji setkávají s násilím a hrubým chováním v různých hrách, ke kterým mají přístup*“. „*Dětem chybí fyzický kontakt a změnilo se sociální prostředí žáků*“.

Otázka č. 18: Je něco, co Vás ještě napadá k digitalizaci výchovy a vzdělávání n 1. stupni ZŠ?

Poslední otázka, otázka č. 18 byla otevřená, ale pouze pro toho, kdo chtěl odpovědět. Cílem této otázky bylo zjistit, zda jsou ještě nějaké názory, které respondenty napadají na téma digitalizace výchovy a vzdělávání.

Odpovědi jsme získali celkem 10. Většina byla pozitivního směru. Respondenti se shodli, že by se to s digitálními technologiemi nemělo přehánět, ale že když se využívají správně mohou výuku udělat pro žáky zajímavější, pestřejší a motivující.

Zde budeme citovat některé z odpovědí. „*V dnešní době je spousta krásných materiálů, které lze používat při vyučování, učitel by je měl využívat*“. „*Digitalizace zefektivnila výuku, pro děti je více atraktivní*“.

Objevily se i dvě negativní. „*Digitalizace by neměla způsobit zaniknutí manipulativních činností, práce rukama, plnění úkolů v přirozeném prostředí. Děti umí vše jen přesouvat, klikat a vytrácí se přirozená hra*“. „*Jediné, co mě k tomu napadá je, že výchova dětí je ovlivněna hrami, které je zahlcují a kterými rodiče často nahrazují výchovu samotnou*“.

4.4.2 ANALÝZA VÝSLEDKŮ ROZHOVORU

Výsledky zjištěné pomocí rozhovorů s učiteli jsme uváděli podle jednotlivých položek. Odpovědi u uzavřených otázek jsme zpracovali do grafů a otevřené odpovědi jsme rozebrali slovním komentářem.

Otázka č. 1: Využíváte při hodině nějaké digitální technologie?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda paní učitelky ve škole používají nějaké digitální technologie a popřípadě které. Na následujícím grafu (graf č. 13) můžeme vidět, které konkrétně učitelé vyjmenovali.

Graf 13: Využívané digitální nástroje na 1. stupni ZŠ (rozhovory)

Zdroj: vlastní

Jelikož všichni odpověděli, že „ano“. Na grafu č. 13 můžeme vidět, jaké konkrétní nástroje to byly. Jedná se o počítač, interaktivní tabule a tablet. Všech 6 učitelů používá počítač a interaktivní tabuli a dva z nich ještě k tomu využívají tablety.

Dozvěděli jsme se, že bez interaktivní tabule už si výuku vůbec nedokážou představit. Jelikož tam žákům mohou vše promítnout, mají některé učebnice v online podobě, a proto není problém pracovat v učebnici a současně promítat stránku i na tabuli.

Otázka č. 2: Odpověděla jste, že používáte ICT technologie ve výuce, jaký smysl to pro žáky podle Vás má?

Cílem otázky bylo zjistit, jaký smysl má pro žáky podle učitelů 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji využívání ICT technologií.

Na otázku č. 2 jsme dostali téměř totožné odpovědi. A to, že je to pro žáky obrovská výhoda, protože je všechno názorné. Jakmile se během hodiny objeví slovo, které žáci neznají, můžeme si ho vysvětlit s pomocí interaktivní tabule a počítače. *„Minulou hodinu jsme v textu měli slovo Špicberky. Kdybych jim řekla, že to je souostroví, tak z toho nic moc nemají, ale jelikož mám ve třídě interaktivní tabuli, tak jsem jim hned mohla ukázat kde se nacházejí a přečetla jim nějaké zajímavé informace a třeba si z toho někdo něco i zapamatuje 😊“.*

Žáky podle učitelů baví hodiny, kde jsou zapojovány interaktivní prvky víc, *„hlásí se i žáci, kteří jindy nezvednou ani ruku, jakmile se zeptám, kdo půjde ťuknout na správnou odpověď jsou hned všechny ruce nahoře“.* Proto si i mnozí myslí, že by to pro žáky mohlo být efektivnější.

Učitelé se snaží nacházet na počítači různé webové stránky, které by mohli do hodiny zapojit a pro žáky vymyslet zase něco nového, aby hodiny nebyly stále stejné.

Objevil se ale zde názor, že *„všeho moc škodí“* a výuka by se měla kombinovat, protože knihy a sešity jsou stále důležité.

Otázka č. 3: Co si představíte pod pojmem „digitalizace vzdělávání“ na 1. stupni ZŠ?

Cílem otázky bylo zjistit, co si učitelé 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji představují pod pojmem „digitalizace vzdělávání“ na 1. stupni ZŠ.

Na otázku č. 3 jsme dostali odpovědi že pod pojmem „digitalizace vzdělávání“ si představují modernizaci, zapojování nové digitální techniky, využívání počítačů, interaktivních tabulí. Rychlejší komunikaci s rodiči, elektronický systém – Škola online.

Některé z názorů zde budeme citovat. *„Využívání digitálních pomůcek při výuce, využívání různých digitálních technologií“.* *„Podpora výuky digitálními technologiemi“.* *„Zapojení digitálních technologií do výuky, modernizace“.*

„Je to úplně jiné než dříve, snažím se vzdělávat v oboru digitalizace a technologií, protože děti jsou velice učenlivé a vyrůstají v tom od malička, nechci být pozadu a chci děti něco naučit i v tomhle oboru“.

Otázka č. 4: Co si představíte pod pojmem „digitalizace výchovy“ na 1. stupni ZŠ?

Cílem této otázky bylo zjistit, co si učitelé 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji představují pod pojmem „digitalizace výchovy“ na 1. stupni ZŠ.

Při otázce č. 4 se učitelé zamýšleli a nakonec odpovídali, že si představují opět modernizaci, domácí využívání počítačů a všech moderních technologií. Tři učitelé tvrdili, že *„nic se nemá přehánět a že rodiče by se měli dětem věnovat, a ne je vychovávat pomocí nějakých technologií, že i v dnešním uspěchaném světě by dětmi měly mluvit a hrát si“*. Respondenti se shodovali, že žáci by měli být vedené k samostatnosti a být schopní si díky digitálním technologiím vyhledat různé informace.

„Představuji si něco ve smyslu, že děti by se měly naučit využívat technologie nejen k hraní her, ale i k něčemu smysluplnému. Umět si vyhledat, co potřebují“. Byl jeden z názorů učitelů. V dalších rozhovorech se objevovala tyto slova *„využívání digitálních technologií mimo školu, zájmové kroužky“*. Nebo *„využití práce dětí na PC např. při tvorbě referátů a procvičování učiva do školy“*.

Otázka č. 5: Změnila podle Vás digitalizace vzdělávání chod Vaší školy?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda a popřípadě jak, digitalizace změnila chod na základní škole.

Na odpovědích na otázce č. 5 se učitelé jednoznačně shodli, že chod školy se určitě změnil. Veškerá komunikace mezi školou a rodiči je rychlejší, omlouvání žáků snazší protože *„rodiče mi ráno napíší SMS, že je Tomáškově špatně, a že dnes tedy nedorazí. Já o tom vím a počítám s tím. Dříve museli rodiče dítě omlouvat do 3 dnů, někteří na to zapomněli a já třeba týden nevěděla, co s nimi je. Rodiče volali do školy, poté si paní sekretářka udělala poznámku a přinesla to na papírku učiteli“*.

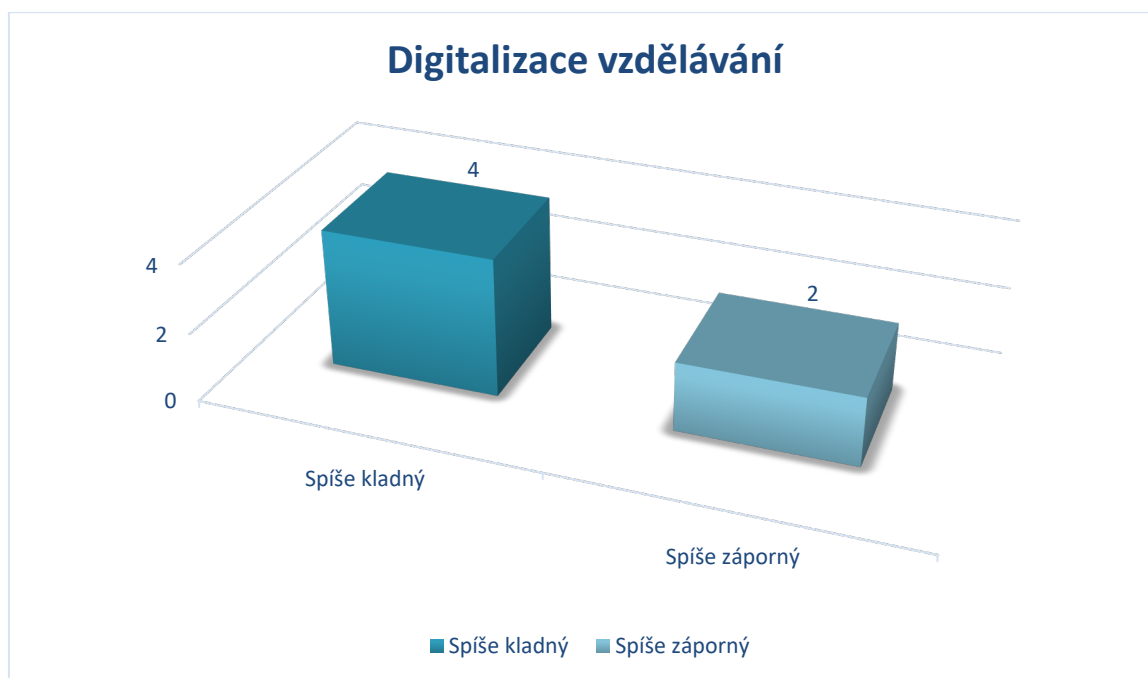
Podle paní učitelek to je výhoda, mimo začátku školního roku. *„Bohužel u nás ve škole všechno, co je v počítačové podobě musíme mít i v papírové, z toho plyne, že začátek školního roku je opravdu hektický, protože musíme vypisovat mnoho papírů a lejster + to vše zadávat i do počítače“*.

Změnil se kontakt i mezi učiteli, jakmile si chtějí něco sdělit „*nyní už stačí napsat e-mail, nikam nemusíte chodit a během pár minut máte odpověď*“.

Otázka č. 6: Jaký máte názor na digitalizaci vzdělávání na 1. stupni ZŠ?

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký názor mají učitelé 1. stupně na digitalizaci vzdělávání na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Zda mají učitelů na otázku č. 6 názor spíše kladný nebo spíše záporný uvidíme v následujícím grafu č. 14.

Graf 14: Digitalizace vzdělávání na 1. stupni ZŠ (rozhovor)

Zdroj: vlastní

Respondenti měli různé názory. Jak můžeme vidět na grafu č. 14. Čtyři respondenti měli spíše kladný názor na digitalizaci vzdělávání na 1. stupni ZŠ. To odpovídá 67 % respondentům. Naopak spíše záporný názor, měli 2 osoby, to odpovídá 33 % respondentů.

Někdo tvrdil, že to je vhodné už od 1. ročníku, někdo byl zastánce toho, že na 1. stupni, by žáky digitalizace tolik ovlivňovat nemusela. Z rozhovorů jsme se dozvěděli, že se názory liší. Někdo digitalizaci vzdělávání na 1. stupni ZŠ 100 % podporuje a někteří jsou trochu více opatrní.

Učitelé sami museli získat nové znalosti. Říkali, že to bylo složitější hlavně pro starší ročníky, mladí učitelé podle nich se změnami neměli a nemají velké potíže. Ale shodli se, že to hodně usnadnilo práci během pandemie covid-19, protože bez digitalizace

by vůbec nebyla možná nějaká online výuka. Díky digitalizaci se otevřely nové možnosti a všichni získali nové zkušenosti.

Budeme zde citovat některé části rozhovorů. *„V rámci možností je to dobré, ale děti se na 1. stupni musí naučit základní dovednosti – číst, psát, počítat. S tím jim žádná digitalizace nepomůže“.* *„Já si myslím, že je to dobré a školy by to měly rozhodně podporovat. V dnešní době je vše moderní a pokrok by měl být i ve školách. Pro děti na prvním stupni je to běžné a vyrůstají v tom, proto bych jim nebránila ani ve škole. Některé děti umí s digitálními technologiemi lépe než já ☺“.* *„Nechci říct, že s digitalizací nesouhlasím, to vůbec ne. Souhlasím, ale myslím si, jestli by nebylo dobré ji více podporovat až od vyšších ročníků, např. 3. třídy a výš. Aby se děti v první a druhé třídě naučily to co mají, a poté se mohly soustředit na moderními technologiemi“.*

Otázka č. 7: Změnily se digitalizací ve vzdělávání na 1. stupni ZŠ vyučovací metody a formy?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda se změnilы vyučovací metody a vyučovací formy digitalizací vzdělávání na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Na otázku č. 7 jsme dostali odpovědi, že spíše „ne“. Respondenti si myslí, že nějaké zásadní změny ve vyučovacích formách a vyučovacích metodách změny nenastaly. Stále je využívána primárně hromadná výuka, poté učitelé do výuky zapojují různé skupinové práce, či práce ve dvojicích.

Možná ve vyučovacích metodách nastala trochu změna. Jelikož je možnost pouštění videí, ale to by spíše přiřadili pod metodu názorně-demonstrační. *„Tato možnost pouštění videí tu dříve nebyla. Nyní má každá třída svůj počítač a interaktivní tabuli, kde tato možnost je“.*

Otázka č. 8: Myslíte si, že je pro žáky na 1. stupni dobré digitalizovat vzdělávání?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda si učitelé 1. stupně myslí, zda je dobré digitalizovat vzdělávání na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Na otázku č. 8 jsme dostali hodně podobné odpovědi, jako na otázku č. 6. A to, že pro žáky to může být efektivnější, názornější, ale může to mít i negativní vliv.

Výhoda určitě nastala tom, že díky digitalizaci mohla probíhat výuka během pandemie covid – 19. Bez toho by nemohla žádná výuka probíhat. Žáci neměli žádnou

možnost se sejít kvůli celostátní karanténě, a proto se mohli aspoň „sejít“ alespoň ve virtuálním světě a vidět své spolužáky a kamarády přes počítač. To, že některá nakladatelství dělají učebnice a pracovní sešity v papírové i elektronické podobě je výhoda, což se během pandemie ukázalo. „*Je to výhody i v běžné výuce, protože to můžeme dětem promítnout*“.

Otázka č. 9: Myslíte si, že se změnila digitalizací výchovy výchova žáků na 1. stupni ZŠ?

Cíl této otázky byl zjistit, zda se digitalizací výchovy nějak změnila výchova žáků 1. stupně ZŠ a vysvětlit jak. Zda digitalizace výchovy ovlivnila výchovu žáků pozitivně, negativně nebo neovlivnila vůbec uvidíme v následujícím grafu č. 15.

Graf 15: Ovlivňování digitalizací výchovy výchovu žáků na 1. stupni ZŠ

Zdroj: vlastní

Na grafu č. 15 můžeme vidět, že v otázce č. 9 byly odpovědi takové, že 33 % odpovídajících, což odpovídá 2 respondentům tvrdilo, že digitalizace výchovu žáků na 1. stupni ZŠ ovlivňuje negativně. 50 % tvrdilo, což se rovná 3 respondentům, že digitalizace ovlivnila výchovu žáků na 1. stupni ZŠ pozitivně. A 17 %, což je jeden odpovídající tvrdilo, že ovlivněny nejsou vůbec. Takže názory byly opravdu různé.

Ten respondent, který tvrdil, že výchova dětí na 1. stupněm není digitalizací ovlivněna, měl názor, že jsou stále lidé, kteří se snaží žáky od nějaké digitalizace a

modernizace odprosit. Že je těch lidí málo, ale že to tak opravdu je a stál si za názorem, že „neovlivnila“.

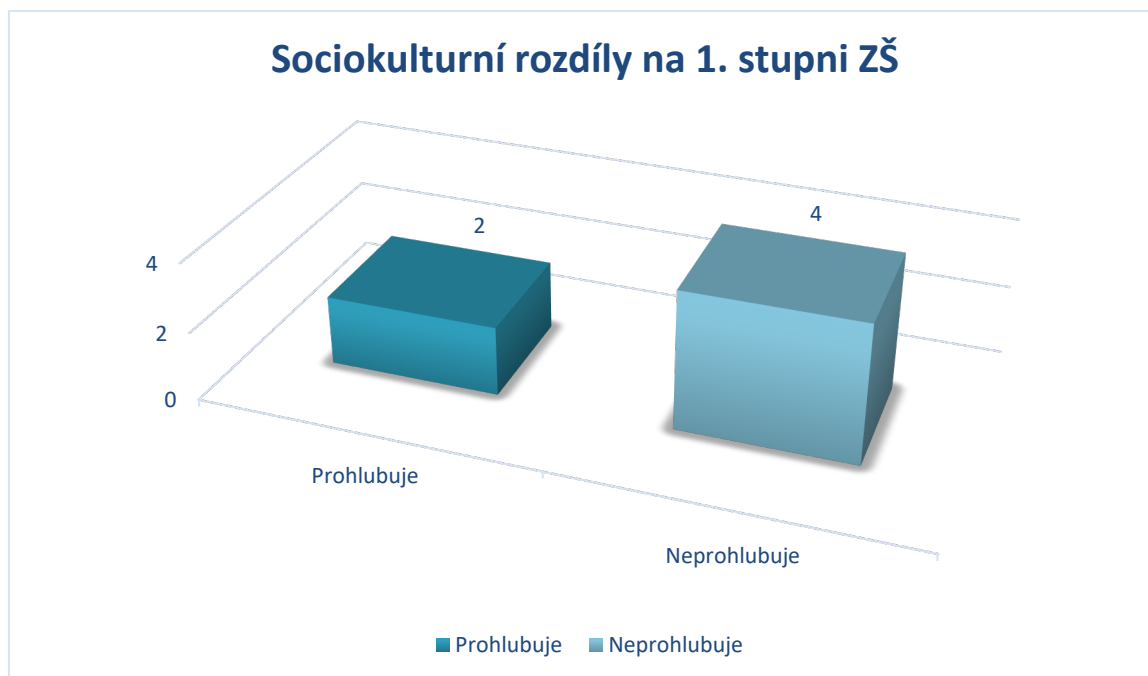
Ti, kteří tvrdili, že digitalizace ovlivnila výchovu žáků na 1. stupni pozitivně tvrdili, že, „*děti budou dobře připravené do dnešního života*“, že pro ně je snazší získat nějaké nové informace. „*nemusí hledat v encyklopediích a knihách, vezmou telefon a zjistí si vše, co potřebují*“ nebo, že *děti mohou díky digitalizaci být více samostatné*“.

A ti, kteří tvrdili, že ovlivňuje negativně, tak proto, že se s žáky méně komunikuje. Poté nastávají problémy při učení, protože žáci nemají základní slovní zásobu a neznají význam slov. „*Dětem se nečtou pohádky před spaním, pustí se jím pohádka na tabletu*“.

Otázka č. 10: Myslíte si, že digitalizace vzdělávání prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ?

Cílem otázky bylo zjistit, zda digitalizace vzdělávání nebo výchovy prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. To uvidíme na následujícím grafu č. 16.

Graf 16: Sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ

Zdroj: vlastní

Na otázku č. 10 byly opět různé názory v odpovědích, jak můžeme vidět na grafu č. 16. Čtyři odpovědi se shodly na tom, že neovlivňuje, což můžeme vidět na grafu č. 16, to

odpovídá 67 %. Dvě odpovědi byly, že sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni jsou kvůli digitalizaci vzdělávání a výchovy prohlubovány.

Učitelé, kteří tvrdili, že nejsou ovlivňováni, na to měli své tvrzení. Zde budou citace z rozhovorů *„Děti na 1. stupni jsou malé a neřeší, kdo má lepší telefon nebo značkové oblečení“*. Opakovaly se názory a odpovědi, že žáci to zatím neevidují. Byl zde i názor že *„učím první – třetí ročník, zde to děti opravdu nezajímá, nevím, jak to chodí ve čtvrté a páté třídě, tam už to je možná jiné, ale podle mě neprohlubuje“*. *„Sem tam se někdo pochlubí, že dostal nový telefon k narozeninám či Vánocům, ale určitě bych neřekla, že to prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi dětmi“*. *„Děti ve třídě telefony nemohou používat, proto se s nimi nemohou chlubit“*.

Ti respondenti, kteří, odpověděli, že to prohlubuje sociokulturní rozdíly, měli názor jiný. Podle nich se již na 1. stupni najdou žáci, kteří se chlubí a ukazují co mají lepšího oproti svým spolužákům. Nedělá to každý, ale jedinci se ve třídě podle nich najdou. *„Učím letos pátý ročník a zde si troufám říct, že se u některých dětí sociokulturní rozdíly projevují. Většinou se jedná o různé vybavení jako jsou počítače, telefony, x-boxy a play stationy, ne každé dítě to má a je poté vyřazeno z kolektivu, protože se nemůže zapojit do konverzace“*.

Podle odpovídajících může jít i o sociokulturní rozdíly při dovolených. *„Jsou zde děti, které jedí několikrát do roka na dovolenou k moři nebo v zimě do Alp. Poté ve třídě sedí děti, které u moře nikdy nebyly a o Alpách si mohou nechat jen zdát. A jelikož jsou digitální technologie a sociální sítě, děti se zde mohou chlubit fotkami, zde ale mluvím spíše o 2. stupni ZŠ“*.

Podle jedné paní učitelky sociokulturní rozdíly byly vždy a jejich prohlubování záleží jen na žácích a na tom, jak se budou chovat k ostatním a digitalizace je jen další důvod navíc.

Otázka č. 11: Změnil se digitalizací výchovy Váš vztah s rodiči Vašich žáků?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda a popřípadě jak se změnil vztah učitelů 1. stupně s rodiči svých žáků díky digitalizaci výchovy.

Na otázku č. 11 byla odpověď jednohlasné „ANO!“. Na to, jestli kladně nebo záporně nedokážou jasně odpovědět. *„To záleží hlavně na rodičích“*. Většinou je to, ale kladný vztah.

Hodně se změnilo v komunikaci. Komunikace probíhá hlavně formou e-mailů, Školy online nebo přes mobilní telefon. „*Rodiče mají mé telefonní číslo, jsem s nimi v kontaktu*“. Jiné je to samozřejmě i se známky. Žáci mají všechny známky na Škole online, proto mají rodiče přehled a žáci si nemohou vymýšlet, že nemají žákovskou knížku. Rodiče nemusí kvůli všemu chodit do školy na konzultační hodiny nebo si složitě domlouvat schůzku. Mohou napsat email nebo zanechat zprávu na Škole online. Mnoho věcí se dá vyřešit formou dopisování a rodiče vůbec nemusí školu navštívit. „*Je to pro rodiče velké usnadnění, někteří pracují do večera a bylo pro ně složité si zajistit volno na návštěvu školy, takhle můžeme hodně záležitostí vyřešit přes počítač nebo telefon*“.

Díky covidové pandemii se podle učitelů většina rodičů stala vstřícnější, protože mnoho z nich bylo u toho, když výuka probíhala. „*Rodiče viděli, jak těžké to je pro nás učitele i pro děti a přijdou mi nyní chápavější, ne samozřejmě všichni*“.

Otázka č. 12: Říkáte, že hlavní změna nastala v komunikaci, myslíte si, že je změna pozitivní nebo negativní?

Cílem této otázky bylo zjistit, jaká hlavní změna v komunikaci nastala a zda je negativního či pozitivního směru.

Na otázku č. 12 jsme měli opět shodné odpovědi. „*Komunikace s rodiči se zjednodušila a zrychlila*“. Hodně se podle nich změnila při zavedení školního systému Škola online. Rodiče zde mohou omlouvat žáky, sledovat známky a psát zprávy vyučujícím.

„*Mám ve třídě rodiče, kteří kontrolují Školu online během dne a když jejich dítě dostane nějakou horší známku, hned mám zprávu, co Matýsek v testu pokazil, co se tedy musí doučit*“? Podle respondentů je vidět i větší zájem o žáky, protože je komunikace učitel – rodič jednodušší.

Podle respondenta jsou ale i rodiče kteří „*jsou schopni napsat i to, co by normálně nevyslovili*“.

Další velká změna podle nich nastala během covidové pandemie a uzavření škol. To probíhala komunikaci pouze díky digitálním technologiím. A některé věci se nezměnily a pokračují i nyní. Některé třídy mají skupiny na whatsappu a posílají si fotky z prázdnin nebo z víkendu.

Otázka č. 13: Jaké výhody podle Vás má digitalizované vzdělávání pro Vás, jako pro učitele?

Cílem bylo zjistit, zda digitalizované vzdělávání má výhody a jejich sdělení pro učitele na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Odpovědi na otázku č. 13 se lišily. Někdo říkal, že jim to usnadňuje přípravu, pro někoho jsou přípravy složitější, protože je mnoho možností a nemohou se rozhodnout co je nejlepší.

Opět se v odpovědích shodli, že obrovskou výhodou to mělo při pandemii covidu. To by nemohla výuky probíhat ani formou, kterou probíhala. Hodiny byly podle učitelů sice kratší a bylo jich méně, ale aspoň nějaké byly. Kdyby nebylo vzdělávání digitalizované vůbec by nemohly probíhat online hodiny. Žáci by nejspíš dostávali úkoly na doma a museli by se s nimi učit rodiče. „*V době pandemie byly online hodiny jediná možnost, jak se s žáky vidět, sice jen přes kameru, ale aspoň něco. Děti si přes Microsoft – teams volaly i mimo hodiny, aby mohly být alespoň nějak v kontaktu*“.

Dozvěděli jsme se, že v jedné třídě měla maminka problém s testováním, proto její dcera nechodila od listopadu do března do školy a vše probíhalo pouze online formou nebo posíláním úkolů. Tohle vše bylo možné díky digitalizovanému vzdělávání.

Otázka č. 14: Jaké nevýhody podle Vás má digitalizované vzdělávání pro Vás, jako pro učitele?

Cílem otázky č. 14 bylo zjistit, jestli digitalizované vzdělávání má nevýhody a popřípadě jaké, pro učitele na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Pro učitele jsou podle respondentů nevýhody v tom, že se musí naučit pracovat s digitálními technologiemi. Pro některé je to problém a práce s technologiemi jim činí drobné či větší potíže. Ale učitelé mají mnoho možností, jak se naučit digitální technologie ovládat. Jsou různá školení, semináře nebo pomoc od kolegů. Učitelé mají možnost služebního notebooku, proto si mohou vše vyzkoušet doma a hledat si různé video návody z pohodlí domova. „*Děti jsou v dnešní době velice šikovné a s počítačem umí někteří lépe než já nebo jiní kolegové ☺*“.

Jako další nevýhodu považují to, což už se zmínili v otázce č. 13, že je mnoho materiálů, stránek a pomůcek, které mohou použít a někdy je podle nich problém si vybrat. A tím někomu zabere příprava déle času.

Nevýhodou je prý zápis známek a nepřítomných žáků. Vše se píše do papírové třídní knihy a musí se to přepisovat i do školního systému Škola online. To zabere více času. *„Než si na to člověk zvykne, trvá to déle, ale je to o zvyku, když si uděláte nějaký systém a zajedete si režim, je to běžná denní rutina“.*

Otázka č. 15: Domníváte se, že by digitalizace výchovy ovlivňovala vztahy žáků ve třídách na 1. stupni ZŠ?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda a jak jsou ovlivňovány vztahy žáků ve třídách 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji.

Vztahy žáků ve třídě jsou ovlivňovány digitalizací podle vypovídaných respondentů. Jen jsem nezískala jednoznačný názor na to, zda jsou ovlivňovány kladně nebo záporně. To podle všeho záleží na každém z nich. Na někoho to má kladný vliv, na někoho to má vliv záporný. Také záleží na situaci.

Žáci se baví, jaké hry hrají doma na PC, nebo co mají za konzole k x-boxu. Pro někoho to může být důvod k rozmluvení a navazování nových kamarádských vztahů. Je to pro ně výhoda, protože pokud mimo školu žáci nikam nechodí a jsou jen doma, nemají žádné koníčky a zájmové kroužky, mohou se se spolužáky spojit aspoň díky digitálním technologiím. Obecně díky sociálním sítím mohou navazovat nové kontakty. *„Zde už je ale na pováženou, zda je to bezpečné. Hledat si kamarády na sociálních sítích v dnešní době.“* Ovšem žáci na 1. stupni většinou sociální sítě nepoužívají nebo mají jen omezený přístup.

Dozvěděli jsme se, že jsou právě možná díky digitalizaci vulgárnější. Může to tedy být z domova od rodičů, ale učitelé to přikládají spíše filmům a počítačovým hrám, kde sprostá slova a nadávky mohou slyšet. *„Některé děti již na 1. stupni jsou hodně vulgární, jedná se tedy spíš o čtvrtý a pátý ročník“.* Někteří žáci by mohli mít i více sklony k násilí, jelikož to také vidí v televizi, či počítačových hrách.

Otázka č. 16: Domníváte se, že by digitalizace výchovy má nějaký vliv na komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ?

Cílem otázky bylo zjistit, jaký je názor učitelů z praxe na to, zda a jak digitalizace výchovy ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Respondenti měli opět různé názory, rozdělené 50 na 50. Tři učitelé tvrdili, že to má pozitivní vliv a tři, že negativní. Někdo byl zastáncem toho, že žáci se mezi sebou baví

méně, protože jsou ovlivňováni digitalizací výchovy a komunikace některým z nich dělá potíže.

Ti, co tvrdili, že to komunikaci mezi žáky pomohlo tvrdili, že žáci mají nová témata ke komunikaci, že se díky digitalizací výchovy rozmluví, i více stydliví jedinci. Že to pomáhá „socializaci dětí a navazování nových kamarádství“.

Ti, co byl jejich názor opačný, tvrdili, že žáci jsou v dnešní době méně socializované, protože sedí více doma, jsou spokojeni s počítačem, telefonem, play stationem nebo jinými hrami. Poté mají problém si najít kamarády a navázat nějaké vztahy, protože nejsou zvyklí tolik komunikovat, jako tomu bylo dříve. Podle respondentů se zhoršuje jejich vyjadřování a zmenšuje se slovní zásoba. „Děti znají daleko méně slov, než tomu bylo dříve, i rozumí méně významům slov“.

Respondenti se shodli, že záleží na vlivu rodičů, někteří žáci mají povolenou jen určitou dobu, jak dlouho si mohou hrát např. na play stationu nebo telefonu, ale jsou prý i rodiče, kterým to je jedno a žáci si mohou hrát, jak dlouho chtějí.

Otázka č. 17: Myslíte si, že digitalizace vzdělávání je pozitivní nebo negativní změna na 1. stupni ZŠ?

Cílem otázky č. 17 je zjistit, zda učitelé 1. stupně v Plzeňském kraji berou digitalizaci vzdělávání na 1. stupni pozitivní nebo negativní změna.

„Těžko říct, zda je to vyloženě pozitivní nebo vyloženě negativní změna, ale v dnešní moderní době digitalizuje postupuje a musí se to objevit i ve vzdělání. Jako všechno má to své kladné i záporné stránky“.

U otázky č. 17 jsme nezískali jasnou odpověď, zda je digitalizace vzdělávání pozitivní nebo negativní. Pro někoho to je výhodnější, pro někoho méně. Ale podle odpovědí se shodovali, že celkově, to je pozitivní změna. Svět se vyvíjí a musí se vyvíjet i vzdělávání. Vše jde vpřed a digitalizace je běžná součást dnešní doby, proto musí být zapojena i do vzdělávání.

Samozřejmě jako všechno, má i své obrovské nevýhody a bude potřebovat ještě vylepšovat. Otevřelo to nové obzory, jsou nové další možnosti. „Dřív by vůbec nebylo reálné studovat jen přes kameru, hodně toho změnil covid – 19“.

4.5 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉ SONDY K CÍLŮM PRÁCE

V následující části diplomové práce se pokusíme interpretovat získané výsledky od učitelů 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji metodou dotazníkového šetření. A vybraných šesti paní učitelek z 1. stupně ZŠ v Plzni, metodou rozhovorů.

4.5.1 INTERPRETACE K CÍLŮM PRÁCE

Dílčí cíl č. 1:

S využitím metody dotazníku zjistit, zda a jak ovlivňuje digitalizace vzdělávání komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

První dílčí cíl mé diplomové práce byl splněn. Podle položek č. 7, 8 v dotazníku se učitelé ve větší míře shodují, že digitalizace vzdělávání komunikaci ovlivňuje spíše negativně.

Dílčí cíl č. 2:

S využitím metody rozhovoru zjistit, zda digitalizace výchovy ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Druhý dílčí cíl diplomové práce byl také splněn. Podle položky č. 16 jsme zjistili, že učitelé vybrané školy v Plzni mají rozdílné názory. Polovina jich tvrdí, že digitalizace výchovy ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji negativně. Proti tomu druhá polovina učitelů tvrdí, že digitalizace výchovy ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji pozitivně.

Dílčí cíl č. 3:

Na základně metody dotazníku a rozhovoru zjistit, zda digitalizace vzdělávání prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Uvedený dílčí cíl č. 3 byl splněn. Na základě položek č. 12, 13 v dotazníku a položce č. 10 v rozhovoru. Převahovala odpověď, že digitalizace vzdělávání neprohlubuje sociokulturní rozdíly na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. A to především kvůli tomu, že žáci na 1. stupni jsou malé a sociokulturní rozdíly nevnímají.

Dílčí cíl č. 4:

S využitím metody dotazníku a rozhovoru zjistit, zda a jak je ovlivňuje digitalizace výchovy spolupráci školy a rodiny.

Čtvrtý dílčí cíl byl splněn. Učitelé tvrdí, že se změnila spolupráce školy a rodiny digitalizací výchovy, a to hlavně v komunikaci s rodiči. Komunikace se díky tomu velice zrychlila a zlehčila. To jsme zjistili díky položkám č. 14, 15 v dotazníku a položkám č. 11 a 12 rozhovoru.

Dílčí cíl č. 5:

Na základě metody dotazníku a rozhovoru zjistit, zda je digitalizace vzdělávání pozitivní nebo negativní pro žáky na 1. stupni v Plzeňském kraji.

Pátý dílčí cíl byl splněn. Podle dotazníkového šetření a rozhovorů, je digitalizace vzdělávání pro žáky na 1. stupni v Plzeňském kraji pozitivní, protože žáci se naučí s technikou. K tomuto závěru jsme došli na základě položek č. 4, 10, 11, 18 v dotazníku a položek č. 6, 8 a 13 v rozhovoru.

Dílčí cíl č. 6:

S využitím metody dotazníku a rozhovoru zjistit, jak ovlivnila digitalizace výchovy výchovu žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Uvedený dílčí cíl č. 6 byl také splněn. Díky položkám č. 16 a 17 v dotazníku a položce č. 9 v rozhovoru. Podle dotazníkového šetření a metody rozhovoru převládá odpověď, že digitalizace výchovy ovlivnila výchovu žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji pozitivně.

4.5.2 INTERPRETACE K VÝZKUMNÝM ÚKOLŮM PRÁCE

Úkol č. 1

Zvolení vhodných výzkumných nástrojů pro uvedené cíle výzkumné sondy do praxe – vytvoření dotazníku pro učitele 1. stupně ZŠ a sestavení rozhovoru pro učitele 1. stupně ZŠ.

První úkol práce byl splněn. Pro možnost uskutečnění výzkumné sondy jsme vytvořili dotazník pro učitele 1. stupně ZŠ a sestavili rozhovor pro učitele 1. stupně ZŠ. V dotazníky jsme použili otázky uzavřené, škálované, polouzavřené a uzavřené. Platnost

dotazníku jsme ověřili předvýzkumem na námi vybrané základní škole v Plzni. V dotazníku u uzavřených otázek byla možnost „*neumím se vyjádřit*“ získaná data by neměla být zkrácena nutností vybrat jednu z možností.

V rozhovorech byly otázky otevřené a skládal se ze 17 položek.

Úkol č. 2

Zjistit, jak učitelé rozumí pojmu „digitalizace vzdělávání“ na 1. stupni ZŠ.

Druhý úkol byl splněn. Podkladem pro ověření tohoto úkolu se stala v dotazníku otázka č. 2 a v rozhovoru otázka č. 3.

Z analýzy odpovědí na otázku č. 2 je vidět, že učitele si digitalizaci vzdělávání představují jako zapojování digitálních technologií do výuky a modernizaci. Stejně výsledky byly získány při rozhovorech na otázku č. 3.

Úkol č. 3

Zjistit, jak učitelé rozumí pojmu „digitalizace výchovy“ na 1. stupni ZŠ.

Třetí úkol práce byl také splněn. Podkladem pro ověření úkolu č. 3 se staly z dotazníku otázka č. 3 a z rozhovoru otázka č. 4.

Z analýzy odpovědí na otázku č. 3 v dotazníku je zřejmé, že učitelé si pod pojmem digitalizaci výchovy představují práci žáků na PC, seznamování žáků s technikou a využívání digitálních technologií v běžném životě.

V analýze odpovědí na otázku č. 4 v rozhovoru jsme měli odpovědi, že pojem digitalizace výchovy je pro učitele využívání počítačů a moderních technologií.

4.6 ZÁVĚRY VÝZKUMNÉ SONDY

Výzkumnou sondu jsme realizovali pomocí online dotazníku na stránce www.survivo.cz a rozhovoru s šesti vybranými respondenty. Do dotazníkového šetření jsme zapojili některé ochotné spolužačky, které již vyučují a pomocí sociálních sítí získali další respondenty. Na rozhovory jsme si zvolili základní školu v Plzeňském kraji a tam vybrali šest vhodných a ochotných respondentů.

4.6.1 ZÁVĚR OBSAHOVÝ

Cíle, úkoly a výzkumné otázky diplomové práce byly splněny prostřednictvím metody dotazníku a rozhovoru.

Z výsledků vyplynulo, že digitalizace ovlivňuje pozitivně vzdělávání i výchovu na 1. stupni ZŠ. Zjistili jsme, že se zlepšil vztah škola – rodič, urychlila a zjednodušila se jejich komunikace. Dále jsme zjistili, že digitalizace výchovy má pozitivní vliv na výchovu žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Z výsledků usuzujeme, že pozitivní vliv má i digitalizace vzdělávání na žáky na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Z výsledků vyplynulo, že nebyly zjištěny rozdíly v sociokulturním znevýhodnění žáků. Ale bohužel se digitalizací výchovy a vzdělávání zhoršila sociální komunikace a spolupráce mezi žáky na 1. stupni ZŠ. Učitelé pojmu digitalizace ve výchově a vzdělávání ve většině porozuměli.

Dílčí cíle 1. - 6. a výzkumné úkoly 1. – 3. byly splněny (bližší rozbor je uveden v podkapitole 4.5.1 a 4.5.2).

4.6.2 ZÁVĚR METODOLOGICKÝ

Pro výzkumnou sondu jsme zvolili metodu dotazníku a rozhovoru, obě tyto metody byly vhodné pro potvrzení dílčích cílů a výzkumných úkolů. U uzavřených otázek v dotazníku byla možnost „*neumím se vyjádřit*“, aby nebyly výsledky uzavřených otázek zkreslené. Některé méně značné odpovědi z dotazníku, jsme poté objasnili díky metodě rozhovoru. Aby byla vyšší výpovědní hodnota položek v použitých metodách, tak byl proveden předvýzkum. Přesto by bylo vhodné použít ještě další výzkumnou metodu, a to přímé pozorování.

Výsledky uzavřených otázek jsme zpracovali do 12 grafů (grafy č. 5 až graf č. 16) a následně doplnili slovním komentářem.

4.6.3 ZÁVĚR PRAKTICKÝ

Podle mého názoru respondenti, kteří se zúčastnili dotazníku nebo rozhovoru mají k digitalizaci vzdělávání a výchovy kladný vztah. Snaží se ji podporovat a využívat tyto nové možnosti. Mají snahu se vzdělávat a učit se novým dovednostem v oblasti digitalizace výchovy a vzdělávání.

Vzhledem k získaným výsledkům bychom rádi shrnuli několik následujících principů k digitalizaci výchovy a vzdělávání na 1. stupni ZŠ:

1. Digitalizaci výchovy a vzdělávání bychom měli podporovat v rozumné míře.

2. Při digitalizaci vzdělávání bychom se měli zaměřit na kontrolu času, používaných technologií.
3. Využívat interaktivní a zážitkové vyučovací metody (hry, kvízy, projekty).
4. Pečovat o zdravé učení žáků v podnětném prostředí školní třídy a školy.
5. Respektovat a tolerovat názory druhých a naučit se komunikovat o tématech spojených s digitalizací výchovy a vzdělávání.
6. Vysvětlovat žákům význam digitalizace výchovy a vzdělávání ve vztahu k jejich zdraví a sociálnímu prostředí.
7. Podporovat přirozenou komunikaci žáků a rozvíjet jejich slovní zásobu.

Podle našeho názoru jsou získané údaje pomocí metody dotazníku a rozhovoru velmi pozitivní vůči digitalizaci výchovy a vzdělávání. **Samozřejmě si plně uvědomujeme, že zjištěné údaje jsou platné pouze pro tento zkoumaný vzorek.** Tyto výsledky jsou důležité pro naši následující pedagogickou praxi. Myslíme si, že bychom mohli kvalitně vzdělávat žáky na 1. stupni, je potřeba se v oblasti digitalizace výchovy a vzdělávání stále vzdělávat.

ZÁVĚR

Diplomová práce si kladla za cíl zjistit a analyzovat, jaký má digitalizace vliv na výchovu a vzdělávání žáků na 1. stupni ZŠ. Jedná se o názor učitelů z 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji.

V teoretické části jsme objasnili, co to digitalizace je a jak je zapojována do výuky. Současně jsme zde popsali různé technologie využívání ICT. Musíme si uvědomit, že digitalizací výchovy nelze nahrazovat skutečný kontakt.

V praktické části jsme se zabývali přípravou a následnou realizací výzkumné sondy do praxe 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji. Pro zkoumání jsme vytvořili dotazník pro učitele 1. stupně ZŠ a sestavili rozhovor pro učitele 1. stupně ZŠ s cílem zjistit a analyzovat jaký má digitalizace vliv na výchovu a vzdělávání žáků 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Hlavní cíl výzkumu byl rozpracován do šesti dílčích cílů a tří výzkumných úkolů. Výsledky zkoumání jsme zpracovali do grafů a doplnili o slovní komentář. Z výsledků vyplynulo, že digitalizace ovlivňuje výchovu a vzdělávání pozitivně. Žáci mají nové možnosti a učení je pro ně tím pádem efektivnější a názornější. Zlepšil se vztah rodič – škola, ulehčila a zrychlila se jejich komunikace. Digitalizace výchovy má kladný vliv na výchovu žáků na 1. stupni ZŠ. Nejsou digitalizací vzdělávání prohlubovány sociokulturní rozdíly, avšak digitalizace výchovy a vzdělávání má negativní vliv na komunikaci a spolupráci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Cíle a úkoly diplomové práce jsme splnili.

Domníváme se, že digitalizace výchovy a vzdělávání by měla být i nadále využívána a podporována. Školy by se měly snažit čerpat granty a financování na modernizaci a nákupy nových a modernějších technologií.

Na 1. stupni ZŠ bychom se měli zaměřit na rozvoj přirozené sociální komunikace (včetně gramotnosti) mezi žáky a na jejich spolupráci a rozvoj sociálních dovedností.

RESUMÉ

Diplomová práce se zabývala téma „*Digitalizace výchovy a vzdělávání na 1. stupni ZŠ, její pozitiva a negativa.*“

Cílem diplomové práce bylo zjistit a analyzovat, jaký vliv má digitalizace na výchovu a vzdělávání žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Diplomová práce byla teoreticko-empirického charakteru, je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

Teoretická část se skládala ze tří kapitol. V první kapitole byl vymezen pojem digitalizace výchovy a vzdělávání, její přednosti ve vzdělávání a přednosti ve výchově na 1. stupni ZŠ. Druhá kapitola se věnovala nástrojům digitalizace, pozitivům a negativům digitalizace ve výchově a ve vzdělávání. Třetí kapitola práce se zabývala digitalizací výchovy a vzdělání na 1. stupni ZŠ, vybaveností škol a distanční výukou.

V praktické části byla realizována výzkumná sonda, systematicky analyzovala a objasňovala názory učitelů 1. stupně ZŠ v Plzeňském kraji na digitalizaci výchovy a vzdělávání. Výzkumným nástrojem pro uvedená zjištění se stal dotazník a rozhory s učiteli 1. stupni ZŠ. Zkoumaný vzorek (učitelé 1. stupně ZŠ) byl záměrný, a proto veškeré výsledky jsou platné jen pro tento vzorek.

Z vyhodnocených dat vyplynulo, že digitalizace ovlivňuje výchovu a vzdělávání pozitivně. Nepotvrdilo se prohloubení sociokulturní rozdílů mezi žáky na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Bylo zajímavé, že se spolupráce rodiny a školy měla vliv na výchovu a zlepšil se vztah rodič–škola na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Avšak negativní vliv na komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji. Podle zjištěných dat se potvrdilo, že negativně ovlivnila vzájemnou komunikaci a spolupráci mezi žáky na 1. stupni ZŠ.

V závěru práce je zhodnocena jak teoretická, tak praktická část diplomové práce digitalizace výchovy a vzdělávání na 1. stupni ZŠ.

Klíčová slova:

Digitalizace výchovy, digitalizace vzdělávání, komunikace, ICT, vzdělávání, digitální gramotnost, E-learning a jeho podoby, digitalizace RVP pro ZV, RVP pro ZV, výzkumná sonda, metoda dotazníku, metoda rozhovoru

SUMMARY

The thesis deals with the topic *"Digitalization of education and learning at the first grade of primary school, its positive and negative aspects."*

The aim of this thesis was to find out and analyse the influence of digitalization on education and learning of pupils at the 1st grade of primary school in the Pilsen region. The thesis is based on theoretical-empirical model; therefore it is divided into theoretical part and practical part.

The theoretical part consisted of three chapters. The first chapter defined the concept of digitalization of education and learning, its advantages in education and its benefits in education at the first grade of primary school. The second chapter focused on the tools of digitalization, the positives and negatives aspects of digitalization in education and learning. The third chapter of the thesis dealt with digitalization of education and learning at the first grade of primary school, school facilities and distance learning.

The practical part systematically analysed and explained the opinions of teachers at the first grade of primary schools in the Pilsen region on the digitalization of education and learning. The research instrument for the above findings was a questionnaire and interviews with primary school teachers of 1st grade.

The evaluation has shown that digitalization affects education and learning positively, the digitalization of education does not deepen socio-cultural differences between pupils at first grade of primary schools in the Pilsen region. That the parent-school relationship has improved, and that digitalization of education has had a positive effect on the education of children at the first grade of primary school in the Pilsen region. However, it has had a negative effect on communication of pupils at the first grade of primary schools in the Pilsen region.

In the conclusion the work pointed out the possibilities of supporting the digitalization of education at the 1st grade of primary schools.

Keywords:

Digitalization of education, digitalization of learning, communication, ICT, education, digital literacy, E-learning ad its forms, digitalization - framework education programme

for primary education, framework education programme for primary education,
questionnaire method, interview method

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ**Literatura**

- ANÝŽOVÁ, P., VEČERNÍK, J. ed. *Vzdělání, dovednosti a mobilita: zaměstnání a trh práce v České republice a evropských zemích*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4294-9.
- ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy: 10. vydání*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1407-3.
- BASLER, J., MRÁZEK, M. *Počítačové hry a jejich místo v životě člověka*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5404-7.
- DOLEŽALOVÁ, J. *Funkční gramotnost – proměny a faktory gramotnosti ve vztazích a souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-115-5.
- DOSTÁL, J. ed. *Nové technologie ve vzdělávání: vzdělávací software a interaktivní tabule*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2941-0.
- DVOŘÁČKOVÁ, V., HOCHMANOVÁ, D., TRČKOVÁ, D. *Anglická terminologie pro učitele: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-2470-1.
- FRYČ, J., MATUŠKOVÁ, Z., KATZOVÁ, P. et al. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020. ISBN 978-80-87601-46-4.
- GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido, 1996. 53 s. ISBN 80-85931-15-X.
- HOLEČEK, Václav. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3704-1.
- HOLTKEMPER, O. *Digitalization of the Management Accounting Function: A Case Study Analysis on Manufacturing Companies*. Switzerland: Springer, 2020. ISBN 978-3-658-31508-5.
- HRONÍK, F. *Rozvoj a vzdělávání pracovníků*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1457-8.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.
- KLEMENT, M., DOSTÁL, J. *Teorie, východiska, principy a rozvoj distančního vzdělávání realizovaného formou e-learningu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5353-8.

PODLAHOVÁ, L. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: [vybrané kapitoly]*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4217-5.

PUGNEROVÁ, M. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0532-8.

SIEGLOVÁ, D. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2254-7

SKALKOVÁ, J. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu: vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. 87 s.

SLAVÍK, M. a kol. *Vysokoškolská pedagogika: pro odborné vzdělávání*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-8074-0.

ŠAFRÁNKOVÁ, D. *Pedagogika*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-247-5511-3.

ŠUBRT, J. *Soudobá sociologie*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2558-4.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

ZIKL, P. *Využití ICT u dětí se speciálními potřebami*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3852-9.

ZORMANOVÁ, L. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9.

ZOUNEK, J., ŠEĐOVÁ, K. *Učitelé a technologie: mezi tradičním a moderním pojetím*. Brno: Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-187-4.

Elektronické zdroje

Audit vzdělávacího systému. *Školy jsou už v digitálu. Technologie mohou zlepšit vzdělávání po covidu*. [online]. 2021 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: <https://audit.eduin.cz/2021/skoly-jsou-uz-v-digitalu-technologie-mohou-zlepsit-vzdelavani-po-covidu/>

Česká školní inspekce. *Využívání digitálních technologií v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách*. [online]. 2017 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematicke%20A9%20zpr%C3%A1vy/F_TZ-Vyuzivani-digitalnich-technologii-v-MS,-ZS,-SS-a-VOS_kor.pdf

- Český statistický úřad. *ISCED 1 – Primární vzdělávání*. [online]. 2022 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536112/022608v03.pdf/ea698eeb-e78d-4340-9c90-fd1e73f439d0?version=1.0>
- Člověk v tísní. *Digitalizace je pro znevýhodněné děti jako výťah, dostává je do úplně nového prostředí, říká Ramajzlová v Sama doma*. [online]. 2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/digitalizace-znevychodnene-deti-vytah-7761gp>
- Dumy. *Výukové materiály*. [online]. 2022 [cit. 20.3.2022]. Dostupné z: <https://www.dumy.cz/vyhledavani?zdroje=2&nazev=vyukove-materialy>
- Edu.cz (a). *Digitalizace škol* [online]. 2022 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/digitalizace-skol-finance-jiz-tento-rok/>
- Edu.cz (b). *Digitalizujeme školu* [online]. 2022 [cit. 10.3.2022]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/digitalizujeme/>
- Edu.cz (c). *Digitální technologie pro školy*. [online]. 2022 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/digitalizujeme/inspiromat-digitalnich-technologii-pro-skoly/>
- Edu.cz (d). *Informace o poskytnutí finančních prostředků v rámci Národního plánu obnovy*. [online]. 2022 [cit. 10.3.2022]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/informace-o-poskytnuti-financnich-prostredku-v-ramci-narodniho-planu-obnovy/>
- IT ve škole. *Jak definovat digitální gramotnost?* [online]. 2015 [cit. 21.3.2022]. Dostupné z: <http://www.itveskole.cz/2015/12/14/jak-definovat-digitalni-gramotnost/>
- KURSCH, Martin. *Trendy v digitalizaci metod vzdělávání*. [online]. 2019 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: https://pedf.cuni.cz/PEDF-1571-version1-kursch__trendy_v_digitalizaci_metod_vzdelavani.pdf
- Medium. *Pros and Cons of Digitalization*. [online]. 2020 [cit. 21.3.2022]. Dostupné z: <https://medium.com/@UpTalkies1/pros-and-cons-of-digitalization-63375154a2c3>
- Metodický portál RVP. *Digitální gramotnost*. [online]. 2021 [cit. 21.3.2022]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=13123&rate=5>
- Metodický portál RVP. *Učitel 21. století*. [online]. 2022 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: <https://ucitel21.rvp.cz/>
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020*. [online]. 2014 [cit. 7.3.2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/uploads/DigiStrategie.pdf>
- Musilla. *The Top 15 Benefits of Digital Learning*. [online]. 2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://mussila.com/the-top-15-benefits-of-digital-learning/>

- Národní ústav pro vzdělávání. *RVP pro základní vzdělávání*. [online]. 2021 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: <https://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>
- Neumajer, O. *Digitální inovátoři musí jít příkladem a tlačit na změny ve vzdělávání*. [online]. 2019 [cit. 10.3.2022]. Dostupné z: <https://ondrej.neumajer.cz/digitalni-inovatori-musi-jit-prikladem-a-tlacit-na-zmeny-ve-vzdelavani>
- Portal Digi. *Digitální technologie*. [online]. 2022 [cit. 6.2.2022]. Dostupné z: <https://portaldigi.cz/digislovník/digitalni-technologie/>
- Revize RVP. *Revize RVP ZV v digitální oblasti*. [online]. 2022 [cit. 25.3.2022]. Dostupné z: <https://revize.edu.cz/>
- SMEKALOVÁ, Monika. *Digitální kompetence pro wellbeing*. [online]. 2021 [cit. 21.3.2022]. Dostupné z: <https://epale.ec.europa.eu/en/node/301175>
- WAGNER, Janek. *NKÚ: Digitalizace vzdělávání: školám chybí peníze a MŠMT neplní klíčové úkoly*. [online]. 2019 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2019/08/nku-digitalizace-vzdelavani-skolam.html>
- ZOUNEK, Jiří, Klára ZÁLESKÁ a Libor JUHAŇÁK. Teaching Using ICT in an International Perspective: Towards Modern Pedagogy. *Lifelong Learn* [online]. 2020, 1(10), 57-93 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: [doi:https://lifelonglearning.mendelu.cz/10/1/0057/](https://lifelonglearning.mendelu.cz/10/1/0057/)
- .

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ**Seznam obrázků:**

Obrázek 1 – Tradiční a moderní pojetí výuky zahrnující digitalizaci	8
Obrázek 2 – Četnost využívání digitálních technologií ve výuce	11
Obrázek 3 – Možnosti čerpání prostředků ZŠ na digitalizaci	12
Obrázek 4 – Příklad digitálních učebních materiálů Zatoulaná písmena	18
Obrázek 5 – Související oblasti digitální gramotnosti.....	19
Obrázek 6 - Přehled digitálních kompetencí učitele 21. století	25

Seznam grafů:

Graf 1 – Rozložení žen a mužů (dotazník).....	32
Graf 2 – Rozložení žen a mužů (rozhovor)	33
Graf 3 – Délka pedagogické praxe učitelů 1. stupně ZŠ (dotazník).....	34
Graf 4 – Délka pedagogické praxe učitelů na 1. stupni ZŠ (rozhovor).....	35
Graf 5 – Využívané digitální nástroje na 1. stupni ZŠ (dotazník).....	36
Graf 6 – Význam digitalizace na 1. stupni ZŠ.....	39
Graf 7 – Situace, ve kterých má význam digitalizované vzdělávání na 1. stupni ZŠ	40
Graf 8 – Komunikace žáků na 1. stupni ZŠ.....	41
Graf 9 – Ovlivňování žáků 1. stupně ZŠ digitalizací vzdělávání	43
Graf 10 – Prohlubování sociokulturních rozdílů na 1. stupni ZŠ.....	45
Graf 11 - Ovlivňování digitalizací výchovy spolupráci rodiny a školy na 1. stupni ZŠ	47
Graf 12 – Ovlivňování digitalizací výchovu žáků na 1. stupni ZŠ.....	49
Graf 13 – Využívané digitální nástroje na 1. stupni ZŠ (rozhovor)	51
Graf 14 – Digitalizace vzdělávání na 1. stupni ZŠ.....	54
Graf 15 – Ovlivňování digitalizací výchovy výchovu žáků na 1. stupni ZŠ.....	56
Graf 16 – Sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ	57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník pro učitele

Příloha č. 2 – Odkaz na elektronický dotazník

Příloha č. 3 – Rozhovor s učiteli

Příloha č. 4 – Ukázka přepisu rozhovoru s jedním učitelem

Příloha č. 1 Dotazník pro učitele

Digitalizace ve výchově a vzdělávání na 1. stupni ZŠ, její pozitiva a negativa

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

Jsem studentkou posledního ročníku Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni a zpracovávám diplomovou práci.

Mým cílem je zjistit analyzovat, jak ovlivňuje digitalizace výchovu a vzdělávání na 1. stupni ZŠ v Plzeňském kraji.

Budu Vám moc vděčná za vyplnění krátkého dotazníku.

Vyberte jednu odpověď

Učíte na prvním stupni na základní škole v Plzeňském kraji?

ANO

NE

(Pokud je Vaše odpověď „NE“, nemusíte v dotazníku pokračovat.)

Jaká je Vaše pedagogická praxe:

Do 5 let

Do 10 let

Do 15 let

Do 20 let

Do 25 let

Do 30 let

Více

Jste muž nebo žena?

Žena

Muž

Vyberte jednu nebo více odpovědí

1. Které nástroje využíváte při výuce podporující digitalizaci vzdělávání na prvním stupni ZŠ?

Počítač

Mobilní telefon

Tabule

Interaktivní tabuli

Jiné: _____

Napište jedno nebo více slov

2. Jak rozumíte pojmu „digitalizace ve vzdělávání“ na prvním stupni ZŠ?

3. Jak rozumíte pojmu „digitalizace ve výchově“ na prvním stupni ZŠ?

4. Jakým způsobem ovlivňuje digitalizace ve vzdělávání výukový proces na prvním stupni ZŠ?

Vyberte jedno nebo více odpovědí

5. Pokud chápete digitalizaci, jako využívání ICT technologií ve výuce, pak je to:

Pro žáky více motivační

Pro žáky efektivnější

Pro žáky názornější

Pro učitele náročnější na přípravu výuku

Jiné: _____

(ICT technologie - informační a komunikační technologie, systémy, aktivity a procesy, které se podílejí na zobrazení, zpracování, skladování a přenosu informací a dat elektronickou cestou)

6. Pokud je vzdělávání digitalizované má to pro učitele význam v situacích:

Domácí vzdělávání žáků

Distanční vzdělávání (covid-19)

V běžné výuce

Jiné: _____

Vyberte jednu odpověď

7. Domníváte se, že digitalizace vzdělávání (využívání ICT, multimédia) ovlivňuje komunikaci žáků na prvním stupni ZŠ?

ANO

NE

(multimédia definujeme jako integraci textu, obrázků, grafiky, zvuku, animace a videa za účelem zprostředkování informací)

Napište jedno nebo více slov

8. Pokud jste odpověděli „ANO“ napište, jak digitalizace vzdělávání ovlivňuje komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ?

9. Domníváte se, že digitalizace ve vzdělávání (využívání ICT, multimédia) ovlivňuje spolupráci mezi žáky na prvním stupni ZŠ?

Vyberte jednu odpověď

10. Digitalizace vzdělávání (ICT, multimédia) ovlivňuje žáky na 1. stupni ZŠ

Negativně

Pozitivně

Neovlivňuje

Napište jedno nebo více slov

11. Pokud jste odpověděli „NEGATIVNĚ/POZITIVNĚ“, napište jak?

12. Myslíte si, že digitalizace vzdělávání prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na prvním stupni ZŠ?

Vyberte jednu odpověď

Ano

NE

Neumím se vyjádřit

Napište jedno nebo více slov

13. Pokud jste odpověděli „ANO/NE“, vysvětlete svůj názor.

Vyberte jednu odpověď

14. Ovlivnila digitalizace výchovy spolupráci rodiny a školy?

Ovlivnila

Neovlivnila

Napište jedno nebo více slov

15. Pokud jste odpověděli „OVLIVNILA“, vysvětlete jak?

Vyberte jednu odpověď

16. Ovlivnila digitalizace výchovy výchovu žáků na 1. stupni ZŠ?

Pozitivně

Negativně

Neovlivnila

Napište jedno nebo více slov

17. Pokud podle Vás ovlivnila „POZITIVNĚ/NEGATIVNĚ“, vysvětlete svůj názor.

18. Je něco, co Vás ještě napadne k digitalizaci výchovy a vzdělávání na 1. stupni ZŠ?

Příloha č. 2 – Odkaz na elektronický dotazník

<https://www.surveio.com/survey/d/M5F6P1F5C3H7L8R2R>

Příloha č. 3 Rozhovor s učiteli

Jaká je Vaše pedagogická praxe:

Do 5 let

Do 10 let

Do 15 let

Do 20 let

Do 25 let

Do 30 let

Více

1. Využíváte při hodině nějaké digitální technologie?
2. Odpověděla jste, že používáte ICT technologie ve výuce, jaký smysl to pro žáky podle Vás má?
3. Co si představíte pod pojmem digitalizace vzdělávání na 1. stupni ZŠ?
4. Co si představíte pod pojmem digitalizace výchovy na 1. stupni ZŠ?
5. Změnila podle Vás digitalizace vzdělávání chod Vaší školy?
6. Jaký máte názor na digitalizaci vzdělávání?
7. Změnily se digitalizací ve vzdělávání na 1. stupni ZŠ vyučovací metody a formy?
8. Myslíte si, že je pro žáky na 1. stupni dobré digitalizovat vzdělávání?
9. Myslíte si, že se změnila digitalizací výchovy výchova žáků na 1. stupni ZŠ?
10. Myslíte si, že digitalizace vzdělávání prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ?
11. Změnil se digitalizací výchovy Váš vztah s rodiči Vašich žáků?
12. Říkáte, že hlavní změna nastala v komunikaci, myslíte si, že je změna pozitivní nebo negativní?
13. Jaké výhody podle Vás má digitalizované vzdělávání pro Vás, jako pro učitele?
14. Jaké nevýhody podle Vás má digitalizované vzdělávání pro Vás, jako pro učitele?

15. Domníváte se, že by digitalizace výchovy ovlivňovala vztahy žáků ve třídách na 1. stupni ZŠ?
16. Domníváte se, že by digitalizace výchovy má nějaký vliv na komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ?
17. Myslíte si, že digitalizace vzdělávání je pozitivní nebo negativní změna na 1. stupni ZŠ?

Příloha č. 4 – Ukázka přepisu rozhovoru s jedním učitelem

Jaká je Vaše pedagogická praxe:

Do 5 let

Do 10 let

Do 15 let

Do 20 let

Do 25 let

Do 30 let

Více než 30 let

1. Využíváte při hodině nějaké digitální technologie?

Ano, využívám počítač a interaktivní tabuli ve třídě.

2. Odpověděla jste, že používáte ICT technologie ve výuce, jaký smysl to pro žáky podle Vás má?

Žáky hodiny, kde máme zapnutou interaktivní tabuli velice baví, hlásí se i žáci, kteří jiny nezvednou ani ruku, ale jakmile se zeptám, kdo půjde t'uknout na správnou odpověď, jsou hned všechny ruce nahoře.

3. Co si představíte pod pojmem digitalizace vzdělávání na 1. stupni ZŠ?

Využívání digitálních pomůcek při výuce, využívání různých digitálních technologií.

4. Co si představíte pod pojmem digitalizace výchovy na 1. stupni ZŠ?

Využití práce dětí na PC, např. při tvorbě referátů a procvičování učiva do školy.

5. Změnila podle Vás digitalizace vzdělávání chod Vaší školy?

Chod školy se určitě změnil. Bohužel u nás ve škole všechno, co je v počítačové podobě musíme mít i v papírové, je to poté dlouhé papírování, hlavně na začátku školního roku je to pravdu hektické.

6. Jaký máte názor na digitalizaci vzdělávání?

Já si osobně myslím, že to je dobré a školy by to měly rozhodně podporovat. V dnešní době je vše moderní a pokrok by měl být i ve školách. Děti se musí naučit pracovat s digitálními technologiemi, aby byly připravené n střední školy a do života, kde se dig. tech. využívají.

7. Změnily se digitalizací ve vzdělávání na 1. stupni ZŠ vyučovací metody a formy?

Podle mě vůbec ne.

8. Myslíte si, že je pro žáky na 1. stupni dobré digitalizovat vzdělávání?

Řekla bych, že ano. Během covidu - 19 se to ukázalo jako velká výhoda.

9. Myslíte si, že se změnila digitalizací výchovy výchova žáků na 1. stupni ZŠ?

Asi trochu změnila, ale nevidím žádné negativní změny. Děti jsou šikovné, umí si na mobilu najít, co potřebují.

10. Myslíte si, že digitalizace vzdělávání prohlubuje sociokulturní rozdíly mezi žáky na 1. stupni ZŠ?

Ne, děti ve 2. třídě jsou na malé. Někteří z nich mobily ještě ani nemají a nevnímají to. Ve třídách telefony nemohou používat, proto se s nimi nemůžou chlubit před ostatními.

11. Změnil se digitalizací výchovy Váš vztah s rodiči Vašich žáků?

Určitě se změnil. Dá se říct, že se zlepšil. Rodiče mají mé telefonní číslo a jsem s nimi v kontaktu. Píší mi SMS, když je jejich dětem špatně a nedorazí do školy. Aspoň mám hned přehled.

12. Říkáte, že hlavní změna nastala v komunikaci, myslíte si, že je změna pozitivní nebo negativní?

Myslím si, že pozitivní. Tedy pro mě pozitivní.

13. Jaké výhody podle Vás má digitalizované vzdělávání pro Vás, jako pro učitele?

Výhoda to byla během covidu.

14. Jaké nevýhody podle Vás má digitalizované vzdělávání pro Vás, jako pro učitele?

Jak jsem již říkala, děti jsou v dnešní době velice šikovné a s počítačem umí někteří lépe než já nebo jiní kolegové.

15. Domníváte se, že by digitalizace výchovy ovlivňovala vztahy žáků ve třídách na 1. stupni ZŠ?

Asi trochu ano, ale neřekla bych, že nějak negativně. Děti mají nová témata k hovoru.

16. Domníváte se, že by digitalizace výchovy má nějaký vliv na komunikaci žáků na 1. stupni ZŠ?

Vliv má, děti se baví o hrách, o filmech. Pro některé děti je to ale spíš výhoda. Socializace dětí a navazování nových kamarádství.

17. Myslíte si, že digitalizace vzdělávání je pozitivní nebo negativní změna na 1. stupni ZŠ?

Má to své + ale i -, jako vše 😊.